

1245

Послання
Апостольського Візитатора
до
Українців-католиків візантійсько-
словянського (гр.-кат.) обряду
у Великонімеччині

Дорогі всечасні браття в священстві! Мої любі христіяне!

Дня 23-го листопада 1940 року заіменував мене Святіший Отець, Пана Римський Пій XII. Апостольським Візитатором для всіх українців-католиків, візантійсько-словянського (гр.-кат.) обряду у Великонімеччині.

З Апостольською Візитатурою лучаться рівночасно права Апостольського Адміністратора так, що від тепер Апостольський Візитатор став Ординарієм всіх українців-католиків у Великонімеччині. Святий Апостольський Престіл якраз тому видав ці рішення, щоби нашим вірним, які розбрилися по всіх усядах надати тривалу церковну організацію, щоби їх разом гуртувати й оснóвувати для них душпастирські станиці. Ось так першим завданням Візитатури є праця над спасінням душ по всій Великонімеччині розсіяних наших братів і сестер в Господі, та вможливити їм їхні рідні богослуження. Тому то перше слово, яким я до Вас звертаюся є: будьмо вдячні Святішому Вітцеві за це добродійство й батьківську журу, за Його розуміння наших душевних потреб й старання нам помогти.

Цю вдячність ми повинні виявити правдивим християнським життям, вірністю Святій Церкві, невтомною молитвою, головно мольбами про Боже Царство. Коли тепер Візитатура сталася правосильною, почуваюся до обовязку мої любі в Христі, звернутися до Вас зі словами душпастирського привіту.

Насамперід звертаюся до Вас, мої Дорогі Всечасні Браття у священстві. Якраз Ви самі вповні зможете оцінити це, що ось тепер після часу непевності і вагань, утревваюються для нас церковні відносини настільки, що буде можна приступити до порядкування релігійного церковного життя. До цього великого діла мої любі в Христі Браття-священики я потребую Вашого повного зрозу́міння справи, Вашої помочі й співпраці. Я знаю

Ваші прерізні потреби, Ваші недатки, Ваші журби. Вірте мені, що я з Вами у всім співчуваю, що Ваші журби та труднощі є рівночасно й моїми. З усією священничою любов'ю я йду Вам назустріч з повною і глибокою свідомістю відповідальності, яку Святіший Отець вложив на мої рамена. Тому то й прошу я Вас, влекшіть мені нести цей важкий тягар. Йдіть й Ви мені на зустріч з довірям і любов'ю. Трудімся разом над величним і святим ділом розбудови нашої Церкви. Я закликаю Вас словами псалмопівця, які ми повинні вибрати собі за клич нашої спільної священничої праці над спасінням душ наших братів: «Як мило й любо, коли братія живе разом в одності.»

Любі Браття! Держіться тому цупко разом! Помагайте один одному! Будьте всі братами у Господі! Із Вашими турботами й терпіннями приходіть з повним довірям до Вашого Апостольського Візитатора. Над усе будьте дбайливі, щоб зберегти вузли взаємної любови. Ця любов і богоговіння дадуть Вам радісне життя і скріплять Вас у найбільших навіть труднощах.

Всечесні Браття! Великою журбою є для мене Ваше священниче освячення. Лише цей хто черпає з повноти духового життя зможе передати те життя й вірним. Дбайте отже перш за все, щоб Ви наповнилися Божим Духом і Божою любов'ю. Я знаю добре, як то тяжко в неупорядкованих ще подекуди відносинах провадити духове життя. Тому глядіть на св. Ап. Павла, що в убожестві йшов у світ, а душа його була переповнена Христовим життям, любов'ю й співтерпінням.

Бог дає кожному ласку, яку він потребує. Користайте передовсім зі св. Літургії для Вашого власного освячення. Свята Жертва Літургії тісно лучить нас з Христом й веде до слави Воскресіння. Вона є нашою силою. Служіть Службу Богу в глибокій покорі й богобоязні. Будьте гідні цієї величної служби, при якій навіть Херувими й Серафими дрожать. Зважте слова св. Івана Золотоустого, який говорить, що священник, котрий стоїть при св. Трапезі має бути такий чистий, як ангели на небі, що окужають св. Престіл.

Приносіть св. Безкровну Жертву в такій формі, як цього бажає св. Церква. Не дивіться на це, що деінде відправляється Літургія в живих мовах даного часу. Ми, вірні переданню наших предків, будемо служити Божественну Літургію у віками освяченій, богослужбній церковно-словянській мові, що колись була нашою літературною мовою, яку нарід майже вповні розуміє та у вимові надає їй рідну українську закраску. Майже 400 мільонів римо-

католиків уживає рівнож в Літургії старої латинської мови, і які щасливі є вірні римо-католики коли опиняться на чужині і в кожній католицькій святині чуються мов у своїй рідній завдяки спільній літургічній мові. Навіть некатолицькі церковні громади (пр. англіканська) вживають у своїх богослуженнях старинні слова й звороти, яких не знає жива мова. Зокрема наша богослужебна мова може стати одним з важних середників, щоби сповнити наложену Божим Провидінням місію нашої Церкви на Сході.

Якраз богослужебна мова, що є винята зпід буденного вжитку і уживається її тепер виключно у святині, криє в собі чар глибокої пошани і лучить нашу сучасність зо світлим минулим наших предків саме у найбільшому підйомі нашої душі — у молитві. Жива мова змінює свою форму й вислови; в нашій богослужебній мові є багато усталених зворотів, дуже часто догматичного значення з їхнім означеним змістом. При кожночасній зміні живої, літературної мови ці усталені звороти мусілиб також змінитися, може навіть зі шкодою для їхнього змісту.

Тому як з одної сторони Церква дає багато місця рідній живій мові в богослуженнях, так з другого боку бажає, щоби засадничі старинні богослуження (як Божеств. Літургія, Утреня, Вечірня) служилися на старій церковно-богослужебній мові св. словянських Апостолів Кирила і Методія і наших славних предків. І якраз ця воля св. Церкви нехай буде міродайною, бо наші церковні власті все працювали під кутом добра нашої Церкви, а тимсамим і нашого народу.

До Вас Любі Браття священники відносяться слова св. Ап. Павла: «Наповніться Святим Духом, оспівуйте та величайте Господа у ваших серцях, благодаріть Його повсякчасно» (Ефез. 5. 19 сл.). Так, Бога хвалити й величати, це наша священна служба перед Богом! Моліться багато й щиро! Моліться і читайте св. Правило, яке й ангели з вами сослужать. «Нічо не можна ставити на першому місці перед Богослужбою» — каже св. Бенедикт.

Нехай це слово спонукає Вас добре призадуматися. Тільки витрвала й невтомна молитва священника рятує світ.

Чим більше Ви Всечесні Браття вглубитесь в тайни св. Віри розважаючи, молячись і псальми співаючи — тим більше станете Ви животворним джерелом, що відсвіжує і кріпить вірних. Тому зверніть Ваші очі і серця вгору до Господа, бо тільки від Нього приходять Вам поміч.

Коли я досі — мої Дорогі Християне — промовляв до Ваших священників і душпастирів, яких Ви повинні любити, шанувати і слухати, то тепер звертаюся до Вас кількома словами.

Кличу до Вас насамперед словом св. Ап. Павла: «Бог мені свідком, як я Вас всіх люблю любовю Ісуса Христа» (Филип. 1, 8). Я знаю прерізні Ваші злидні, які Ви витерпіли. Богато із Вас зазнало злиднів збігця, багато з Вас полишало своїх любих, найрідніших.

Ви Дорогі Браття і Сестри, опинилися на еміграції і користаєте з гостинності великого німецького народу. При всіх своїх варстах праці сповняйте свої обовязки солідно й совісно та не давайте причин до нарікань, бо це шкодить доброму українському імені.

Ти Дорога Студіююча Молоде, надіє народу, заправляйся до громадянської праці, єднайся в спільній великій любові Бога, Церкви й Батьківщини, здобувай основне станове знання, яким у першій мірі будеш служити своїй Нації. Гартуй духа і виробляй характер, та пам'ятай, що великі люде переходили звичайно тверду школу життя. Нація буде тим сильнішою, чим більше видасть зі себе одиниць сильного хрустального характеру, одиниць, що зуміють провадити нарід все до кращого майбутнього.

Тепер до Вас Дорогі в Христі Сестри, знанням, досвідом і життям багатші і до Вас Сестри, що студіюєте, звертаюся зі щирим проханням і взиваю Вас: займіться Вашими посестрами-робітницями, покажіть їм свою любов і повчіть їх, якими шляхами мають вони ступати, щоб на чужині не зблудили, щоб зберегли свою честь і щоб не змарнували раз на все свого життя!

Поможіть і Ви нашій Церкві сповнити апостольську працю, а Мати Божа, Пречиста Діва Марія, нехай буде Вам і їм дороговказом на тернистому шляху цього життя.

Тому вказую Вам всім, Дорогі Браття і Сестри, на самоту поміч, на ніколи не висихаюче джерело потіхи й помочі у внутрішніх і зовнішніх терпіннях: на св. Віру. Віра у Вседоброго Бога-Отця, що над нами чуває, якого любов нас окружає, може потішити і піднести вгору кожне зболіле серце. Чим більше Ви віддасте себе люблячому Божому Провидінню, тим більше буде Ваше серце приємливе для Бога. Тому не забувайте на молитву! Це ж Ваша духовна пожива на мандрівці цього життя до вічної батьківщини. Якраз у наших часах часта молитва повинна освятити й удосконалити Ваше життя. Молитва чинить серце широким і великим, молитва дає потіху і єднає з Богом. Беріть участь у богослуженнях Церкви. Святукуйте неділі і празники,

як дні Господні. З глибокою пошаною беріть участь у св. Жертві, яка Вас з Христом єднає, у Службі Божій. Приступайте часто до св. Сповіді і св. Причастя. Пам'ятайте на слова Христові: «Хто їсть моє тіло і п'є мою кров, той остає в мені, а я в ньому» (Йо. 6, 56). Святе Причастя лучить нас тісно з Христом, робить нас христоносцями, що зберігають у своєму серці вогонь життя вічного.

Мої Дорогі Браття і Сестри! Стійте кріпко у вірі! Зберігайте вірність нашій св. Католицькій Церкві. Ваші предки стали щасливими у цій вірі як в часі так і у вічності. Св. Католицька Віра з нашим прегарним обрядом є також найкращою охороною українського народу. Зєдинена Церква, як про це вчить історія, все стояла, стоїть і стоятиме вірно на сторожі української народньої думки. Тож зберігайте кріпко віру і моральні засади Ваших предків, а тоді знайдете правдиве щастя тепер і у вічності.

**Нехай благословить Вас
Всемогучий Бог Отець, Син і Дух Святий
Амінь.**

Берлін, у неділю Зіслання Св. Духа Р. Б. 1941., 8-го червня.

о. др. ПЕТРО ВЕРГУН

Апостольський Візитатор Українців
греко-католиків у Великонімеччині.

Послання
Апостольського Візитатора
до
Українців-католиків візантійсько-
словянського (гр.-кат.) обряду
у Великонімеччині

Дорогі Браття і Сестри!

Великі події останніх місяців, звільнення від большевицької навали Києва, серця України, все це є так епохального і рішачого значіння, що чуюся спонуканим звернутись до Вас з посланням. Перш за все подякуймо цілим серцем Господеві, керманичеві історії за це, що Він при помочі геройської німецької армії звільнив наших братів зпід большевицького ярма. У моїй поїздці по звільненій Галичині, підчас котрої міг я відвідати нашого Найдостойнішого Митрополита Архієпископа графа Кир Андрея Шептицького, довідався я про різнородні терпіння наших братів, але zarazом також про геройську віру, про щирі вірність для св. Церкви і про могутне вповання на Бога. Богу дякувати, наші браття на рідних землях видержали справді тяжку пробу і вийшли з неї очищені і скріплені. Тут можемо й ми зі св. Павлом хвалитися нашими братами у вірі і примінити до них слова, які він говорив про непохитних у труднощах Солунян: «Повинні ми дякувати Богові завсіди за вас браття, як достоїть, бо Ваша віра зростає і чим раз більше помножується любов всіх вас один до другого. Тому ми самі вами хвалимося в церквах Господніх, вашим терпінням і вірою у всіх ваших переслідуваннях та скорботах, які ви пережили». (2. Сол. 3,5).

Дорогі Браття і Сестри!

Ви, що заховалися перед большевицькою небезпекою, покажіть, що Ви гідні Ваших братів, що витривали непохитно у вірі. Держіться і Ви кріпко святої спадщини Ваших батьків. Тільки віра є цею животворною силою, яка нас усіх спільно єднає в Христі. Вона є правдивим життєвим елементом християнської людини. Вона робить нас учасниками божественного життя і членами Христового Тіла. «Через віру в Ісуса Христа будьте всі дітьми божими» — каже св. Павло (Гал. 3. 26).

Крім віри, Любі Браття, плекайте взаїмну братню любов. Памятайте, що всі Ви є дітьми того самого небесного Вітця, всі Ви є охрещені в одного Господа і Спасителя, всі Ви є членами таїнственного Тіла Христового. Розважте отже якого Голови Ви є членами. Памятайте на Вашу гідність і покликання; як Божі діти повинні Ви голосити славу Того, котрий «із темряви покликав Вас до свого чудового світла». (1. Пет. 2,9).

Тому Любі Браття і Сестри, напоминаю я Вас, щоби Ви все тісніше лучилися з Христом а між собою щоб Ви були «одним серцем й одною душею». (Ап. Діян. 4, 32).

Держіть звязок з Вашими душпастирями і влекшіть їм їхне тяжке завдання. Памятайте на слова св. Ап. Павла: «Просимо вас, любі браття, майте признання для тих, що серед вас трудяться, що є вашими наставниками в Господі, що і вчать вас. Цініть їх високо і любіть їхню працю серед вас, майте мир поміж собою». (I. Сол. 5, 12—13).

Так отже принесіть у мирі і однодушності Господеві Богові, Вашому Володареві себе і ціле Ваше життя, як милу жертву. Ваше життя-буття нехай буде таким, яким воно повинно бути в обличчі Бога, котрий все бачить і все знає. Тому то розумійте Вашу працю як службу Богові, як сповнення божої волі. Оставляйте на місці, на якому поставив Вас Господь Бог. Не опускайте самовільно Вашої праці, тільки тямте, що виконання обовязку Вашого звання є в очах божих святим ділом. Якщо Ви так, Дорогі Браття і Сестри у скромній вірності, в твердій вірі, в незрушій любові виконаєте Ваш обовязок перед Богом, тоді вірний своїм обітницям добрий Господь благословитиме Вас і Ви почувете колись Господне слово: «Добрий слуго і вірний, в малім був ти вірний, над многими тебе поставлю; увійди в радість свого пана». (Мат. 25, 21).

Нехай отже Господь у своїй мудрості нас тут і наших братів і сестер на рідній землі просвічує і благословить, щоби ми у всьому пізнали і чинили Його святу волю. Нашу долю і долю нашого народу зложім з повним упованням в руки Предоброго Бога, який тут на землі є нашою потіхою, а там у небі нашою нагородою.

Благословення Господа і Його милосердя нехай зійде на Вас через Його ласку й чоловіколюбіє, повсякчасно, тепер і на віки вічні. Амінь!

Берлін, дня 28. вересня 1941.

о. Др. ПЕТРО ВЕРГУН,
Апостольський Візитатор
Українців-Католиків у Великонімеччині.

Пастирське послання

Апостольського Візитатора

до

Українців-католиків візантійсько-
словянського (гр.-кат.) обряду

у Великонімеччині

Дорогі Браття і Сестри!

25 літ тому, 13. 5. 1917 р. о. Євген Пачеллі, теперішній св. Отець Папа Пій XII., тоді заіменований Нунцієм у Баварії, отримав з рук Папи Венедикта XV в Сикстинській Каплиці єпископські свячення. Вже 20. 5. опускає він святе місто Рим, а 25. 5. через Швайцарію приїздить до Мінхену. 30. 6. 1920 р. переймає Апостольський Нунцій Баварії також агенди Нунція Прусії а 1925 р. переноситься на сталий осідок до Берліна.

Дня 18. 12. 1929 р. покидає Німеччину і обіймає дуже важний пост державного секретаря при Римській Курії. По смерті Пія XI. вибрано його 2. 3. Папою. Новий Папа приймає ім'я Пія XII. і дня 12. 3. 1939. р. обіймає керму корабля св. Апостола Петра, як його 261. наслідник, керму Вселенської Церкви.

Діяльність Святішого Отця в Німеччині припадає на час великого пониження німецького народу, нанесеного йому версайським договором.

Св. Отець як людина глибокої ерудиції, шляхотного серця й ангельської доброти, в короткому часі полонив серця німецьких католиків і зискав для себе велику пошану і симпатію також і серед некатолицьких кругів.

Діючи в Німеччині пізнав Він й наше церковне й національне лихоліття. Вправді короткий час сидить Він на Петро-

вім престолі, але це, що Він зробив для Східньої Церкви, а тим самим й для нашого народу, запише об'єктивний історик золотими буквами в історичних анналах.

Знаємо з Божого Об'явлення, себто зі св. Письма і з Традиції, що Христова Церква може бути тільки одна. Цю правду віри визнають всі християни. В основу єдності Церкви поставив Ісус Христос скалу — св. Петра, до котрого сказав: «Ти еси Петро, ти еси скала і на тій скалі збудую мою церкву і ворота пекольні не переможуть її.» (Мат. 16, 18). О ту її єдність молився Син Божий перед своїми страстями у своїй архієрейській молитві, яку знаток св. Письма Корнилій а Ляпиде назвав «лебединою піснею, повною солодкості і любови», словами: «Отче Святий, збережи їх в ім'я твоє, тих, котрих ти дав мені, щоби всі були одно, як і ми.» (Йо. 17, 11), а далі: «Не тільки за них молюся (себто за Апостолів), але і за віруючих в мене задля їх слова, щоби всі були одно, як ти Отче в мені і я у тобі, щоби і ті були в нас одно.» (Йо. 17, 20—21).

Щоденно молить свята Церква Господа підчас Безкровної Жертви о єдність. Як ніжно звучить, як серце зворушує це прохання в мирній ектенії: «О зєдинення всіх Господу помолімся.» А згодом в ектенії оглашених: «Вірні помолімся, щоби (оглашених-катехуменів) зєднув зі своєю святою, соборною і апостольською Церквою.» А далі: «І дай єдиними устами і єдиним серцем славити і оспівувати пречесне і великоліпне ім'я твоє Отця і Сина і св. Духа...»

Від самого початку християнства нічого так Церква не боялася як роздорів. Гонення, муки, смерть вважала мало-важним супроти цього, що тіло Христове, Його Церква могла розколотися. Як вже було сказано, Церква може бути тільки одна як один є Христос. Тому то по нинішній день оплакує Церква як східна так і західна роздор з 1054 р., коли то містичне Христове тіло, Його свята Церква розкололася.

Нещасний цей розкол як наслідок більш політичних настанов ніж догматичних розбіжностей спричинили Греки й Римляни. А тому, що на українських землях єрархами були майже виключно Греки, втягнуто й наш нарід до цього роздору; однак не пора тепер застановлятися над його причинами і судити ті часи.

Сильний був наш нарід, коли ще був він у релігійній єдності. З упадком церковної єдності починається і його політичний занепад. Через розєднання ми нераз тратили нашу політичну соборність і суверенність. А нині це розєднання, яке недавно сталося на наших очах, болюче відчуваємо на нашому національному організмі. За братню незгоду ми мусіли платити гекатомбами жертв. Сам большевизм скілько то поглотив невинних жертв! Увесь український нарід нині зраний, боліє як цей біблійний Йов.

І тому не диво, що вияв нашої душі — це бажання єдності, — відзеркалюється у нас навіть в пісні — молитві, яку ми по Сл. Божій часто співаємо: «Боже, нам єдність подай...»

Страшенне лихоліття, яке пережив наш нарід, наблизив незєдинених братів з нами уніятами-католиками. І коли наш князь Церкви і батько народу Високопреосвящений Митрополит Кир Андрей звернувся до незєдинених Високопреосвященних Владик, а згодом до незєдиненої інтелігенції зі зазивом повороття до єдності, то неначеб спав нам тяжкий камінь, що тяжів на наших серцях. Ми відчули цей голос батька народу в нашій душі й ми стали ще ревнійше благодати Бога, дателя всіх небесних і земних благ «нехай всі одно будуть...», в єдності сила народу, Боже, нам єдність подай...»

З церковної єдності повстає і народня єдність; нарід стає скалою-гранітом, об яку всякі ворожі затії мусять розбитися. Тому ми, діти католицької Церкви, молим Бога о ту спасенну єдність Вселенської Церкви, бо де є скала-Кифа-Петро, там є одна церква, там є єдність.

З огляду на воєнну хуртовину на особисте бажання Святішого Отця, свято 25-літнього ювілею Його єпископських свячень обмежується лиш до суто церковного обходу.

Ми, вірні діти католицької Церкви, виявимо наші почування вдячності і діточої відданості супроти свого Отця, підчас церковного торжества. Дня 17. 5. 1942 (якщо неможливо, то 31. 5) всі Служби Божі служитимуться в наміренні Найдостойнішого Ювілята.

Вас, Дорогі Браття і Сестри, прошу жертвувати нинішню Службу Божу і св. Причастя в наміренні Христового Наміс-

ника. Свої горячі мольби засилайте перед престіл вседоброго Бога, щоби заховав Його в кріпкому здоров'ю на довгі літа для добра святої Церкви, та дарив Його обильними благадями, потрібними для Її керми.

По Службі Божій відспівайте зі своїми душпастирями із глибоки люблячого серця і щирої душі «Многолітсвіє» та амврозіянський гимн «Тебе Бога хвалим».

Дня 13. 5. ц. р., в день одержання єпископських свячень, був переданий Святішому Отцеві грошевий дар на вибудування в Римі церкви св. Євгена, іменника Святішого Отця. І ми, вірні Його діти, хочемо рівнож причинитися лептою до цієї будови. Нині церковна збірка, це гріш св. Петра; вона буде передана св. Отцеві як наша жертва на будову цього божого храму в центрі християнства. Хай ця жертва буде видимим знаком нашої любови, подяки і відданості супроти найвищого Пастиря Христового стада на землі.

**Благословення Господнє нехай зійде на Вас
через його благодать і чоловіколюбіє, повсякчасно, тепер
і на віки вічні. Амінь.**

Берлін, в неділю Самарянки Р. Б. 1942, 3-го травня.

о. др. ПЕТРО ВЕРГУН

Апостольський Візитатор Українців
греко-католиків у Великонімеччині.

Цього пастирського листа поручається прочитати на всіх Службах Божих в неділю 17., згл. 31. травня 1942.

Пастирське послання Апостольського Візитатора Кир ПЕТРА

до

Українців-католиків візантійсько-
словянського (гр.-кат.) обряду
у Великонімеччині

ДОРОГІ БРАТТЯ І СЕСТРИ В ХРИСТІ ІСУСІ!

Нині я знову до Вас звертаюся з коротким Пастирським Посланням. Це роблю тільки тому, що багато наших Братів та Сестер в останніх часах опинилися на роботі у Великонімеччині покидаючи свій рідний край. Зі щирого серця вітаємо їх у нашій церковній спільноті — Апостольській Візитатурі, — вітаємо їх і пригортаємо як рідних до себе. Ці наші Браття і Сестри не лишень опустили рідну Батьківщину, але також і рідну Церкву, котра як та печалива мати огортала своїх діточок. Тому ми доложимо усіх зусиль, щоб їм влегшити ту тяжку розлуку бодай на церковному полі. Богатьом тут буде тяжко житися з новим життям і оточенням, та однак ми всі по змозі влегшуймо їм їхне прикре положення, а свята наша Греко - Католицька Церква буде старатися цю розлуку їм заступити і розвіяти їхню тугу, щоби вони не почувалися на чужині опущеними й полишені самим собі. Щож може допомогти людині, яка по своїй природі й істоті духово, релігійно та культурно звязана тісно зі своєю Батьківщиною, — як не жива віра, церковна спільнота та участь у спільних Богослуженнях і святих Тайнах.

Ми християне, живемо не тільки для себе і для цього світу, наш зір звертається самочинно до чогось вищого — до відвічних дібр. «До Тебе Господи підношу душу мою і на Тебе уповаю» — говорить псалмопівець. Господь є нашою надією і нашою силою в тому змінливому світі.

Дорогі в Христі, наше життя не є тільки природне, — у святій Тайні Хрещення ми всі одержали життя надприродне — життя небесне, у Вас живе Пресвята Тройця, Ви є святиною живого Бога. Не забувайте, що нашою найвищою ціллю є небо — ця наша вічна небесна батьківщина. Чим більше плакаємо в собі надприродне життя через молитву і Богослужбу, через суть християнського наставлення до всіх справ, тим більше наше життя спююється з Богом. На Бога уповали наші батьки і діди і не завелися, тому і ми уповаймо і жиймо з Ним, а Господь вірний своїм заповіддям і Вас — своїх дітей ніколи не опустить!

Учащайте, Дорогі Браття і Сестри на Богослуження! Вони для Вас є частиною Батьківщини; у них маєте той найкращий і найбільш взнеслий середник де Ви в молитвах лучитесь зі своїми наймилішими, зі своїми Братами й Сестрами котрих Ви залишили в рідних сторонах. В молитві поширюється наше серце, воно огортає всіх і ласка та благословення переноситься із молячихся сердець у всі ті душі, котрі нам дорогі і милі. Вони так само як і Ви моляться до того самого Всемогучого Отця Небесного та лучаться разом з Вами в тому самому Божественному Спасителеві та в любові Святого Духа.

Заносьте всі свої денні журби і свої прохання перед лице Всевишнього, а кожня дійсна і правдива молитва буде вислухана. Молячися просіть, щоб сповнилась Божа воля, бо людський ум є несовершений і не може всего збагнути і ми не знаємо що для нас булоб добре, лише Отець Небесний це все знає. Він вислухає нашу молитву так як у своїм премудрім Провидінні призначив. Тому то уповайте в повній вірі на волю Цього, котрий журиться за небесні птиці і пільні квіти, котрий почислив усі Ваші волоски на голові. Перш за все Дорогі Браття і Сестри, приступайте і приймайте із серцем смиренным і сокрушенням Найсвятіші Тайни. Святе Причастя є правдивою святою сполукою всіх вірних. У святій Тайні Евхаристії ми лучимося всі з Христом, а в Христі лучимося взаємно зі собою. Все далеке стає нам близьким, бо всі котрі пють із джерела святих Тайн, в них твориться одне серце й одна душа. Приступайте отже часто до святої Трапези, приймайте Евхаристійного Христа, бо тільки через Нього можемо осягнути вічне щастя.

На жаль число учасників святих Тайн зменшилося; з болем серця думаю над тим, що багато з Вас в цьому році не приступило до Великодньої Сповіді. Хто легковажить собі святу Тайну Покаяння і святе Причастя, цього джерело життя скоро вичерпується і висихає, цей не зможе ніколи плекати в собі надприродного життя, хто охотно і часто споживає Хліб Життя — Христове Тіло та не Небесний Напій того серце буде Богом оживлене, його душа буде світлом Божим, а тіло освяченою Божою святинею. Людина, котра часто приймає св. Тайну Евхаристії стає членом тіла Христового і дише віддихом Божої любові.

Щож нам Дорогі Браття і Сестри може дати більше потіхи як не пречудна Тайна Христової Любові. В ній стрічає нас живий Господь, який сказав словами: «Не бійтеся я побідив світ!» (Йо. 16, 33). Через цю Тайну Божої сполуки буде наш дух і наше тіло кріпшати, а наші серця в цій постійній змінливості світа будуть все спрямовані до Всемогучого Бога. Ступайте по слідах Божих заповідей, а милосердний Господь, якого очі все звернені на нас, який знає усі наші болі та журби дасть нам себе самого, як вічну заплату.

Будьте рівнож вірні святій Церкві! Христова Церква це сполука всіх Святих, які є всі рівні перед Богом і творять величню Божу Святиню, що охоплює цілий всесвіт, це дім Небесного Отця, в якому є багато мешкань.

Вже тут на цьому світі Церква є початком Небесного Царства. Хто на землі додержує вірність св. Церкві, цей буде в небесних висотах зі всіма святими славити і величати вічного, великого Бога.

Треба нам усім знати, що ціллю св. Церкви не є земські чи політичні справи лишень Божі — вічні. Вона має нас всіх підготувати і допровадити до вічної слави воскресшого і преображеного Христа - Спаса. — В середу уся наша Церква святкуватиме Преображення Господне; ми будемо бачити Христа в повній Його славі і небесному сяйві.

Дорогі! Підчас кожньої Безкровної Жертви ступаємо з Христом і Апостолами на Таворську Гору — Христос тоді є між нами і ми з Христом під омофором Отця Небесного. Кожний із нас хотівби так як колись Апостоли бути вічно з прославленим Христом, тому вже тепер берім участь у Христовій славі нашим святим, бездоганим життям, заховуючи як слід Божі і Церковні заповіді.

Святий Павло говорить: «... життя Ваше є скрите з Христом у Господі» (Кол. 3, 3). Христос у нас це дорогоцінний скарб у крихкій посуді — у нашому тілі. Наше тіло, яке підпадає земським немочам розпадеться як та крихка посуда,

проте сяйво Божого Преображення буде осіняти нашу душу, а в день Воликого Воскресення також наше тіло і весь світ. Тому празник Преображення Господа Нашого Ісуса Христа, обходім в радости, щоб кожен з нас почув як колись Апостоли на Таворській Горі слова Отця Небесного: «ЦЕ СИН МІЙ УЛЮБЛЕНИЙ, ЩО Я СОБІ ВПОДОБАВ...» (Мт. 17, 5).

Благословеніє Господне на Вас, Того благодатію і чело-віколюбієм, всегда, нині і присно, і во віки віков. Амінь.

Дано в Берліні, у вівторок предпразденства Преображення Господа Нашого Ісуса Христа, дня 18. серпня. Року Божого 1942.

о. Д-р ПЕТРО ВЕРГУН
Апостольський Візитатор.

Поручається Всеч. Духовенству прочитати цього Листа у всіх церквах Душпастирських Станиць.

Hirtenbrief

und Anweisungen des Apostolischen Visitators an die
Priester der Apostolischen Visitatur der Ukrainer des
byzantinisch-slavischen (gr.-kath.) Ritus
in Großdeutschland

Brüder! Freuet Euch allezeit im Herrn; noch einmal sage ich, freuet Euch! (Phil. 4,4).

Diese Worte müssen uns aus dem Herzen quellen, sie müssen Bestandteil unseres Wesens sein, wenn wir die uns anvertrauten Seelen in Jubel und Freude zur vollen Pflichterfüllung, zu Opfern, Mühen und Arbeit des täglichen Lebens führen wollen. Auch das vierte Kriegsjahr wird von uns den Einsatz aller Kräfte fordern. Treue Erfüllung des Dienstes, volle Arbeitsleistung auf jedem Posten, auf den der einzelne von uns gestellt ist, sind die Voraussetzungen für die Erfüllung aller Pflichten, die jedem von uns aufgetragen sind. Daß aus diesen heraus für uns Seelsorger Aufgaben erwachsen, welche viele Opfer mit sich bringen, bedarf wohl keiner besonderen Erörterung. Darum wollen wir immer wieder Mut und Kraft auch in den schwersten Stunden aus unserer priesterlichen Berufung selber schöpfen.

Wenn wir in das innerste Heiligtum des Priesterseins hineindringen, und eine vertiefte Erkenntnis unseres priesterlichen Lebens gewinnen wollen, so müssen wir unser Priestertum auf dem Hintergrunde der biblischen Priesteridee zu erfassen suchen. Der neutestamentliche Priesterbegriff sieht das Priestertum des Alten Bundes in seiner Vielfalt abgelöst durch den Priesterdienst des »einen Mittlers zwischen Gott und den Menschen« (1. Tim. 2,5), Jesus Christus. Die Heilige Schrift entwirft uns im Hebräerbrief ein grandioses Priesterbild. Da erscheint Christus als der Hohepriester eines neuen, ewigen Bundes. Mit Seinem eigenen Blute tritt Er in das Allerheiligste. Er ist durch alle Himmel hindurchgeschritten und steht nun vor dem Antlitz des Vaters — allezeit bittend für uns. Doch nicht bloß die Fürbitte ist Seine himmlische priesterliche Funktion. Er tut vielmehr geheimnisvollen Dienst vor Gott: »Wir haben einen Hohenpriester, der sich zur Rechten des Thrones der Majestät im Himmel niederließ. Er verrichtet den Dienst im Heiligtum, im wahren Zelt, das der Herr erbaut hat, nicht ein Mensch« (Hebr. 8,1). »So ist also Christus als der Hohepriester der zukünftigen Güter erschienen. Er trat in das große und vollkommene Zelt ein, das nicht von Menschenhand gemacht und überhaupt nicht von der Welt ist. Er ging auch nicht mit dem Blute von Böcken und Rindern, sondern mit Seinem eigenen Blute ein für allemal in das Allerheiligste hinein: Er, der eine ewig-gültige Erlösung bewirkt hat. Wenn schon das Blut von Böcken und Stieren und die Asche einer Kuh, womit man die Unreinen besprengt, deren äußere Reinigung herzustellen vermag, wie viel mehr wird das Blut Christi, der Sich selbst kraft Seines ewigen Geistes als makellostes Opfer Gott dargebracht hat, euer Gewissen von toten Werken reinigen, um dem lebendigen Gott zu dienen. Deshalb ist Er der Mittler eines neuen Bundes, in dem die Berufenen das verheißene, ewige Erbe empfangen sollen« (Hebr. 9,11 ff).

Aus dieser großartigen Sicht wird uns deutlich, daß Jesu Priestertum mit Seinem Mittleramt innig verbunden ist: Als Mittler ist Er unser Priester. Er ist ja aus den Menschen genommen, Er ist unser aller Bruder. »Darum mußte Er in allem Seinen

Brüdern gleich werden, damit Er ein barmherziger und treuer Hoherpriester vor Gott sei, der des Volkes Sünden zu sühnen vermag« (Hebr. 2,17). Jesus gehört als Mensch zu uns. Er hat durch Seine menschliche Natur, die so wunderbar mit der göttlichen vereint ist, mit allen eine tiefe innere Gemeinschaft. Alle stehen zu Christus in wesenhafter Beziehung. Ja, Christus, der Gottmensch ist sogar der neue, der universale Mensch. Seine Menschheit kennt ja keine Abgeschlossenheit. Sie hat keine eigene Personalität, sondern findet ihren personalen Stand im ewigen Logos. So kennt Jesu Menschheit keine personale Schranke. Sie kennt keine Enge, sondern nimmt an der Allweite Gottes teil. Nur Gott ist allweite Person. Ihm ist die Personalität nicht Schranke. Darum vermag auch der Gottmensch allein die vielen Erlösten sich einzugliedern — als Haupt einer neuen Menschheit.

So ist Jesu Priestersein in der geheimnisvollen gottmenschlichen Existenz begründet. Aus der Höhe Gottes herabsteigend, ist Er zugleich »der Erstgeborene unter vielen Brüdern« (Röm. 8,29). Ihm allein ist darum das Priestertum wesentlich. Er hat ein ursprüngliches, kein abgeleitetes Priestertum. Alles Priestertum ist ja — seinshaft gesehen — zutiefst Mittlertum — ein Kommen von Gott her und ein Stehen vor Ihm. Im Priestertum Jesu geschieht die seinshaftige Verklammerung von Gott und Welt. Der Priester steht also auch als Mensch vor Gott, aber als der von Gott Erwählte: »Niemand darf die Würde an sich reißen, sondern er muß wie Aaron von Gott berufen sein« (Hebr. 5,5). Der Priester vertritt die Menschheit vor »der Majestät«. Das konnte nur Christus. Er allein ist der Mensch, der vor das Antlitz Gottes treten darf. Nur der Sündenlose, nur der Heilige darf es. Nur der Einzig-Erwählte, dem das Wort gilt »Mein Sohn bist du, heute habe ich dich gezeugt« (Ps. 2,7). Indem Er, der Kyrios, vor Gott hintritt, in sich die ganze Menschheit bergend, bringt Er dem Vater im Heiligen Geist die unendliche Sühne, die ewige Verherrlichung dar.

Das alles ist seinshaft, wesenshaft mit der Existenz Christi, Seiner gottmenschlichen Person verknüpft, fand aber seine tiefste Verwirklichung, als der Herr am Kreuze »kraft Seines ewigen

Geistes« Sein Leben dahingab und Seine irdische Daseinsform auflöste und in die Glorie der Himmel verwandelte. Da brachte Er — wie es der hl. Augustinus sagt — das »holocaustum«, das »Ganz-Opfer« in feierlichem Opfergange dar, indem Er die Welt, die ganze Menschheitsgeschichte dem Vater weihte.

»Er sollte ja nach Gottes Gnadenwillen für einen jeden den Tod kosten. Gott, dessentwegen und durch den das All da ist, wollte viele Söhne zur Herrlichkeit führen. Darum fand Er es geziemend, den Urheber ihres Heiles durch Leiden zu vollenden. Er, der heiligt, und jene, die geheiligt werden, sind ja alle einer Abstammung. Darum schämte Er sich auch nicht, sie Seine Brüder zu nennen und zu sagen: »Ich will deinen Namen meinen Brüdern kundtun, vor der Gemeinde dich lobpreisen« (Hebr. 2,10 ff).

Jesu Priesterdienst ist Lob und Anbetung des Vaters. In diesen herrlichen Preisgesang der Liebe, der das priesterliche Opfer Jesu durchklingt, nimmt Jesus die ganze Menschheit, ja den Kosmos auf. Christi Priesterdienst reißt die dem Tode verfallene Welt in das ewige Leben göttlicher Herrlichkeit.

Wir sehen, wie Jesu Priestertum das Herz, die Mitte Seines gottmenschlichen Daseins, Seiner ganzen gottmenschlichen Wirk-samkeit ist. An diesem innersten, schönsten Heiligtum der gottmenschlichen Wirklichkeit nehmen wir, die berufenen Priester Jesu Christi, teil. Mit ihm unserem Hohenpriester, treten wir jeden Tag in das Allerheiligste des Vaters. Seine gottmenschliche Würde überkleidet unsere Schwachheit, wenn wir gewürdigt werden vor dem hochheiligen Tische Gottes zu stehen und an dem göttlichen Altar das schauervolle Opfer darzubringen.

Mit Jesus und in Jesus tragen wir die Brüder und Schwestern vor Gottes Angesicht. Der Priester hat Anteil an Jesu Mittler-tum. Er soll die Vielen, die ihm anvertraut sind, zu Gott tragen. Sein Leben, sein Gebet, sein Opfer, seine Leiden und Freuden sollen allezeit ein Gang zum Allerheiligsten sein. In sein Leben ist das Leben der Gemeinde eingeschlossen. Nie steht der Priester einsam vor Gott. Immer trägt er die Gläubigen in sich. Darum ist sein Leben so gottgeweiht. Wie der Hohepriester des Alten

Bundes auf seinem Brustschild die zwölf Edelsteine trug, wenn er in das Heilige eintrat, die ihn an die zwölf Stämme Israels erinnern sollten, so trägt der Priester in der Liebe Christi seine Pfarrkinder, seine Gläubigen vor das Angesicht der Majestät in den Himmeln. Von seinem Leben in Christus geht darum ein Strom des Lebens und der Liebe aus.

Besonders das hochheilige Opfer, dieser herrliche Priesterdienst des Neuen Bundes, ist das große holocaustum, in dem der Priester als Vater seiner Gemeinde die Christen zum hl. Lichte emporträgt. Das priesterliche Gedenken (Memento), die priesterliche Application sind mehr als nur ein Bittgebet — sie sind eine Art sakramentaler Eingliederung in das Opfer Jesu. Da kann der Priester Jesu Christi seine Gemeinde, seine Mitbrüder, die ganze Welt Gott in die Arme legen. Da wird die ganze Welt ein Hymnus auf den Vater, da wird das All ein großer Gesang, das ewig klingende Sanctus der Engel.

Aber nicht nur das heilige Opfer, auch das priesterliche Gebet ist durchweht vom Opferduft Jesu Christi. Besonders das Offizium (tschasoslow). Es ist ein Gebet mit Christus. Nicht der einzelne Priester betet da. Es betet in ihm die ganze weite Weltkirche. Ja — da betet der Priester mit allen Scharen der Heiligen und Engel. Wiederum ist es ein mittlerisch-priesterliches Gebet. Sein Loben, Danken, Jubeln, Bitten wird Leben und Segen für die ganze Gemeinde. Wenn das priesterliche Gebet gedankenlos, ehrfurchtslos und mechanisch verrichtet wird, da kann es kein Leben wecken. Wenn immer aber ein Priester in den großen Gebetsstrom taucht, der vom Herzen Jesu ausströmt und als Strom Gottes »erfreut die Gottesstadt« (Ps. 45,5) der heiligen Kirche, da geht vom stillen Beten eine Quelle lebendiger Kraft und heiligen Segens aus, eine unüberwindliche Macht der Gnade, die auch viele noch verschlossene Herzen öffnen wird und die Seelen, welche bereit sind, mit himmlischem Leben trinkt.

Wie wesentlich ist darum auch die priesterliche Spendung der heiligen Sakramente. Sie sind die Mysterien, die nicht nur Gnadenmittel sind, sondern Lebensformen Christi, die die Heilstat Jesu erneuern und Menschen in das innerste Leben Christi ein-

formen. Gewiß wirkt jedes Sakrament bei rechter Spendung und Intention. Dennoch ist die Sakramentspendung eine wahrhaft erfüllte, eine wahre Freude der Gottesstadt, die aus der geistlichen Tiefe, die aus dem gottberührten Herzen des priesterlichen Spenders aufsteigt. Nur in tiefster Ehrfurcht vor dem Mysterium Gottes, nur in dem Bewußtsein der herrlichen Größe des Sakramentes darf der Priester es wagen, der »Verwalter der Mysterien« Gottes zu sein.

Priesterliches Leben ist Segen und Weihe. Wie groß steht deshalb der Priester vor uns. Seine Person ist dem gottmenschlichen Mittler angegliedert. Er trägt Fülle des Lebens und des Segens in sich. Wo immer er segnet, da segnet der Herr. Wo immer er betet, da betet Christus. Wo er lebt, da ist Jesus. Sein Leben muß darum so heilig sein, damit er den Glanz der Heiligkeit Gottes ausstrahle. Nur durch tiefes Eindringen in die Wunderwelt der Sakramente, nur durch lebendige Betrachtung der Liturgie, der heiligen Riten und Gebete, nur durch anhaltendes Gebet und durch tägliches Lesen des Wortes Gottes gewinnt der Priester jene lebendige Christusgleichheit, die ihn allein befähigt, wahrhaft als Mann Gottes das heilige Feuer vom Himmel zu holen.

So muß der Priester — vor jedem Tun — um sein Sein in Gott wissen. Er ist gottgeweiht. Er ist ausgeschieden aus der Welt. Er ist gezeichnet vom Herrn. Er ist Priester durch ein unauslöschliches Siegel, das in ihm brennen muß. Wer das Feuermal Gottes (character indelebilis) einmal empfangen hat und es nicht immer brennen fühlt in seinem Herzen, dessen Seele ist ausgebrannt und kann kein Leben wecken.

So berührt der Priester bereits die Grenzen des irdisch Möglichen. Darum verstehen wir nun, daß die Kirchenväter von einer so großen, scheuen Ehrfurcht vor dem Priestertum ergriffen waren. Daß sie oft nur nach langem Widerstreben die heiligen Weihen empfangen.

Ein tiefes Symbol liegt darin, daß die heilige Priesterweihe bei uns Orientalen nach dem Liede der Cherubim, das unsere Gemeinschaft mit den leuchtenden Engelscharen ausdrückt, gespendet wird. Der Priester soll ja jenen himmlischen Chören eingegliedert

werden, die das ewige Lied der Anbetung singen. Sein Leben soll ein Voraufklingen jener Lobeshymnen sein, die am Altar der Himmel rauschen. Aus dieser Schau sind die Worte eines heiligen Johannes Chrysostomus geboren, die wohl das Schönste enthalten, was je über das Priestertum gesagt wurde: »Das Priestertum wird zwar auf Erden ausgeübt, nimmt aber einen himmlischen Rang ein — . . . Denn kein Mensch, kein Engel, kein Erzengel, noch eine andere geschaffene Macht, sondern der Paraklet, der Beistand selber hat dieses Amt begründet und hat Menschen, die noch auf Erden leben, bevollmächtigt, den Dienst der Engel zu verrichten. Darum muß, wer das Priestertum auf sich nimmt, so rein sein, als stünde er selber im Himmel, mitten unter den himmlischen Mächten«.

Liebe Brüder im Herrn!

Gestärkt, geheiligt durch die Gnade Gottes, angehaucht von der Liebe des Parakleten während der vorweihnachtlichen Fastenzeit, gehet nun gemäß dem Befehle des Hohenpriesters, lehret und nehmet im neuen Jahr wiederum den Kampf um die unsterblichen Seelen mit größter Opferfreude und mit dem Mut und Geiste der galiläischen Fischer auf. Und wenn Ihr im Kampfe unter der Bürde der alltäglichen Sorgen und der sich häufenden Hindernisse zusammenzubrechen glaubt, höret auf das Wort unseres Hohenpriesters: »... sehet, ich bin bei euch alle Tage bis an's Ende der Welt«. (Matth. 28,20).

Es segne Euch der allmächtige Gott, + der Vater
und + der Sohn und + der Heilige Geist. Amen.

Msgr. Dr. PETER WERHUN,
Apostolischer Visitator.

Gegeben zu Berlin, am 1. 1. 1943.

Різдвяне Послання Апостольського Візитатора Кир Петра

до

українців-католиків візантійсько-
словянського (гр.-кат.) обряду
у Великонімеччині

«Не бійтеся, се бо звіщаю вам велику радість, ... що народився Спас, котрий є Христос Господь.»
(Лк. 2, 10—11.)

Любі мої Земляки —

Дорогі Браття і Сестри в Христі Ісусі!

Коли на чолі римської імперії стояв цезар Август, а Сирією й Палестиною управляв намісник Цирін, припадає перше числення народів римської імперії. У всіх провінціях і в Сирії кожній де мешкав, міг піти й записатися. В Палестині одначе мусіли жиди зголошуватися в матірному місточку свого покоління, яких як знаємо було 12. після імен внуків патріярха Якова.

Пречиста Діва Марія і святий Йосиф, хоч обоє бідні, але свідомі своєї традиції, походячи з покоління Юди, роду царя Давида, йдуть з малого Назарету до місточка Вифлеему, щоби й собі записатися. У Вифлеемі, задля великого натовпу народу, не могли собі найти нічлігу і мусіли заночувати — не зважаючи на зиму — в якійсь шіпці, яка служила за стодолу і стайню.

Сповнилися старозавітні пророцтва, а головно пророцтво пророка Ісаїї, котрий вже кілька соток літ перед тим сказав, що Діва породить Сина і назвуть Його Емануїл то є з нами Бог. Цієї ночі здійснилися бажання монотеїстів-жидів, бо прийшов ними очікуваний Месія і хотяй по крові та кости був їм найблищий, — вони Його не прийняли. Сповнилися в цю ніч також і бажання політеїстичних народів-поган. Грецька висока пісня про «Льогос», сон гностиків, бажання інтелектуального світу кругом Середземного Моря, мрія про якогось одного надбога сталася довершеним ділом. Прийшов на світ той «незнаний один Бог», який в Атенах мав свій жертівник між цілою плеадою богів та богинь. «Слово плоть бисть і вселися в ни»; льогос-слово стало богочоловіком, щоб рятувати світ із грубого матеріального

багна, в яке він потонув. Вже й самим поганам остогидла була розпуста і вони не могли погодитися з тогочасною моральністю: вони хотіли вже з неї вибристи, лишень не знали як, тому чекали цього когось, щоби це зробив. Краще ніхто не міг про прихід Спасителя висловитися як цей глибокий мислитель-евангелист св. Йоан, улюблений учень Христа, а який ось як починає своє святе Євангеліє: «В началі бі слово і слово бі у Бога і Бог бі слово.»

Не треба бути егзегетом, щоби зрозуміти то все, що св. Євангелист говорить: «без Него нічого бисть», значить ні небо, ні земля, ні сонце, ні місяць, ні звізди на небосклоні, ні найлекший подув леготу, ні найменша билінка на землі: одним словом «без Нього нічого не сталося, що сталося». Ні грецька, ні індійська, ні китайська, ні жидівська філософія й культура рівнож не без Нього, бо її створили Його сотворіння. Хотяй у більшості народів царила тьма — тьма незнання правдивого Бога, то все таки всім світом керували Його руки, а світло світило у тьмі, а цим світлом є Бог, Сотворитель неба і землі, що прийшов до нас тої ночі у Вифлеємі, щоби розігнати тьму та засяти новим сяйвом. Прийшов Відкупитель світа, король над королями. Пан неба й землі понизився, зійшов із престола вічної слави на землю, щоби замешкати між нами. Замість великих палат і величавих хоромів, Він за свою резиденцію обирає убогу стайню, замість золотокованої колиски та візка, Він дозволяє себе положити в ясла, замість в перинах і найкращих одіяннях, вигрівається у сіні, — замість окружитися полками ґвардії, наньками та слугами, — окружився вбогими пастирями та звірятами. Тільки звізда над вертепом, спів ангелів «слава во вишних Богу, а на землі мир во чоловіціх благоволеніє», поклін трох мудрців-волхвів і царів (шейків) Каспара, Мельхіора та Бальтазара, нагадує нам про Його божественне походження. Впрочім кругом Його безмежна вбогість. Ось тут наглядно бачимо як добровільно полюбив та прийнав убожество Цей, що так обильно обдарив свої сотворіння та усю природу.

Потріваймо хвилину, гляньмо на те Дитятко в тій маленькій стаєнці, на ті ясла, де Воно сльози ронить, на ті вбогі пастирі, — яка стається нечаяно переміна: опущена стаєнка стає академією, найславнішою для Греції, Риму та цілого світу. Замість ясел, повстає престол, звідки несуться розпорядження — закони по всьому світу, із пастирів-рибалок стаються гіганти духа, перед якими дрожать вчені та могучі цього світу. О, Господи, предивні Твої діла! Ця мала Дитина має в собі зародки ріжних проектів-законів, які своєю досконалістю закасують всі інші закони і славне римське законодавство не зможе з ними конкурувати-суперничати. В тій тихій стаєнці начеркує Дитя пляни будови святинь, вівтарів та престолів, виготовлює плян, на підставі якого підпорядковує собі королівства цього світу. Стаєнка стається централею, звідки розбіжуться нитки по всіх усюдах вселенної. Його сповиті рученята ще гнуться, а Він вже порушає обома земними бігунами. Його подих ледви що помітний, але потрясає вже вселенною. Ось і незабаром незаний ще Вифлеєм стане до кінця свого існування одним з найбільш знаних міст. Стривайте — незабаром задрожать і зарисуються фундаменти Капітолю, а низина ясел запанує в границях римської імперії. Дитина, яка прутика не зігне, зможе вирвате кедри на Ливані і — як каже пророк Єремія — може далеко кинути молотом, котрий міг би розторощити усі царства. Ця Дитина, якої голосочок заледви чути, вже її слова гомонять від моря до моря.

Отже, як бачимо, ніч Різдва Христового стала такою епохальною, якої ще історія не знала; вона стала найбільш маркантним явищем в житті й бутті всього людства; вона лягла на грані двох світів: старого й нового; вона лягла в основи зовсім нового психологічного світогляду, стала барометром для зла і добра й остане ним до кінця світу.

Жиди перестали бути вибраним народом, а віра й наука в одного Бога переступила кордони Палестини.

Чому прийшов Христос на цей світ?

Він прийшов до нас задля нас, задля наших гріхів, щоби через 33. і пів року жити між нами та навчати дійсної правди, щоби прийняти смерть та, щоби своєю пресвятою Кровію викупити нас від вічної тьми. Він одначе не каже нам «ти мусиш!» або «ти маєш!» — ні, Він полишає нам і на дальше вільну руку. Ми можемо свобідно рішатися, чи піти за ним, чи за чорним генієм свого людства-сатаною. Він сотворив нас на свій образ і свою подобу; Він дав нам свобідну волю і вивищив нас понад усі свої сотворіння.

На жаль є ще такі бідні люди, які хочуть у Христі бачити філософа або факіра і здирають з Нього блиск святости та божества. Є й такі що зовсім заперечують існування Христа. Над цими закидами немає чого й застановлятися. Книги Старого й Нового Завіту, писання Йосифа Флявія, Філя, донесення римських посадників та багато інших писань вже давно ствердили історичність і божество нашого Спасителя.

Щож приніс нам Христос на землю?

Він приніс нам мир. Це потвердили ангели співаючи пісню: «Слава во вишних Богу, а на землі мир.» Христос нам приніс мир та спокій, про котрий так все св. Церква просить, бо Він є королем миру. Так, справді мир Він приніс зі собою і своєю божественною наукою бажав вдоволити та погодити кожную людину зокрема і усе людство. Коли як коли, але тепер у тих страшних часах лихоліття війни, бажано і тужимо за миром тут, а тим паче у рідному краю. Якщоб люди жили після Його божественної науки, тоді ми не потребувалиб на чужині скитатися. Скільки то вже наш нарід натерпівся в борбі за хліб насущний та та за кращу долю рідної батьківщини. Він так цього мира прагне як прагнуть квіти тепла. Він хотів би погрітися рідним сонцем, яке у нас краще світить і краще гріє. Наша втомлена грудь бажала б відотхнути рідним воздухом, а око налюбуватися синьо-лазурним небом, безкраїми рідними ланами та чудовими краєвидами рідної землі. Наше вухо так бажало би почути рідних коляд, що чарівною симфонією різдвяного вечора відбиваються від рідних гір, то знову із вечірною імлою зимової ночі, несуться гомоном по рідних гаях, дібровах та степах.

Справді прикро є святкувати Різдяні Свята на чужині далеко від своїх найрідніших та найдорожчих. Богато із Вас не засіло до святої спільної Вечері в крузі своєї рідні, не почуло різдвяного привітання: «Христос раждається» — та однак нехай не скимить Ваше серце, Дорогі Браття і Сестри. Сам Спаситель світа вже маленькою дитиною мусів перед Іродом втікати із рідної землі разом з Пречистою своєю Матір'ю та св. Обручником Йосифом далеко у чужу землю — до Єгипту. Він, отже дуже добре знає усі Ваші страждання, тому кличе до Вас у своїй любові: «Прийдіть до мене всі стружені та знеможені, а я вас успокою!» (Мат. 2, 28). Слухайте тільки Його та вповайте на Нього! Йдіть до

Вифлеему, до цієї вбогої стаенки, де лежить на сні Бог предвічний — предвічне Слово, — у пониженні, в убогих пеленках повитий. Пригляньмося, з якою любовю витає нас маленький Ісус: Він простягає свої рученята, щоб нас пригорнути — приголубити до свого серця, яке горить непонятною любовю до нас. Він на тебе зійшов з небес, щоб спасти люд свій весь і потішити, — як співаємо у різдвяній колядці. Любим, отже Його так як Він нас любить. Маленьке Боже Дитятко хочай видається безсилим та немічним, однак Воно має таку силу, що може ущасливити увесь людський рід. Тому то не сумуйте, але з пророком Ісаїєю заспівайте пісню побіди: «С нами Бог розумійте язици і покарайтеся, яко с нами Бог. Могущі покарайтеся, яко с нами Бог...»

Дорогі, Браття і Сестри, вірмо сильно в міць Божого Дитятка, не падаймо на дусі, працюймо для Його слави і добра нашого народу; стараймося тут набрати як найбільше знання і досвіду, щоби повернути те все в користь Церкви і своєї батьківщини. Благаймо Його, щоби зіслав свій мир на нас і на наших братів у рідному краю, — головню тепер, коли ми всі такі немічні та безсилі, — коли потребуємо мира та згоди. В Христі є лишень запорука сили і побіди, бо Він сам побідив світ. Ніяка сила природи і ніяка земська потуга не може протиставитися силі Божого Дитятка. Його голос лунає — по словам пророка Ісаїї — по всій вселенній: «Силою руки моєї це вчиню і мудрістю мого розуму перенесу границі у народів і впіймаю їхню силу. І потрясу заселеними городами і обійму весь світ моєю рукою наче гніздо і як покинуті яйця заберу.» (Іса. 10,13.) А до нашого многострадального народу із вбогої вифлеємської стаенки несуться Його слова: «І станеться в цей день і здійметься тягар із твоїх плечей і щезне страх від тебе і розпадеться ярмо з ваших рамен.» (Іса. 10, 27.)

Тому, отже не бануймо, а звернімся з горячою молитвою і чистим серцем до новонародженого Христа. Просім Його, щоби не дав нам пропасти на чужині та зволив повернути у рідний край і зустрічати друге Різдво вже на рідній землі. Памятайте, Дорогі Браття та Сестри, на слово воплощеного Божого Сина: «Просіть, а дасться вам, стукайте, а відчиниться вам.» (Мат. 7, 7.) В Господі наше щастя, наша сила і наше спасення. Амінь.

Благословеніє Господне на вас, того благодатію і чоловіколюбієм, всегда нині і присно і во віки віков. Амінь.

Христос раждається!

Дано в Берліні, дня 1. січня Р. Б. 1943.

о. Др. Петро Веруш
Апост. Візитатор.

Поручається Всеч. Духовенству прочитати Послання вірним на саме Різдво Христове або неділю по Різдві.

Послання Апостольського Візитатора Кир Петра

до

Українців-католиків візантійсько- словянського (гр.-кат.) обряду у Великонімеччині

«Утішитель, Дух Святий, що Його пішле Отець в ім'я
моє; Він навчить вас усього та й нагадає вам, що я вам
говорив» (Йо, 14, 26).

Дорогі Браття і Сестри в Христі Ісусі!

Смерть Христа видавалася його ворогам вершком їхньої перемоги. Даремний був твій труд, Назар'янине, — ликував книжник-фарисей. Архієреї тішилися, що керма й влада над жидівським народом остаточно й виключно лишається в їхніх руках. Зі зростом радости Христових ворогів вкрадалась і зневіра в ряди Його прихильників. Однак вістка про Воскресення Спасителя піднесла душевний настрій Його учнів, утвердила їх віру в правдивість слів і науки Христа, а рівночасно насторожила й занепокоїла Його ворогів; їхня певність перемоги стала зникати.

А Христос, по Своїм Воскресенні, не покидає Своїх учнів. Він ще 40 днів лишається між ними; Він навчає їх і утверджує у вірі. За цей короткий час Він більше скріпив їхню віру, як за 3½ року навчання. Христос же знав, який переляк серед Його прихильників викликало засудження Його на смерть і виконання цього засуду. Він знав, що книжники намагатимуться за всяку ціну викоринити Його божественну науку. Він знав, що Його учні будуть мусіли покинути святу Землю та іти в широкий світ, де прийдеться їм боротися з неменше сильним ворогом, з вченими представниками геленістично-римського поганського світогляду. І тому Він лишається між ними, ще яскравіше маніфестує Своє Божество й Своєю владою, навчає й утверджує їхню віру і дає їм священничу-єпископську владу та завершує організацію Церкви, призначаючи св. Петра видимим Ї головою. Одним словом Христос приготував їх до великих діл, до боротьби за людські душі. Проте згадка про розлуку, про Вознесення робить на учнів пригноблююче вражіння. Він потішає їх, що Він іде до Свого Отця, до Отця небесного приготувати для них мешкання. Він їх звиває, щоб вони не сумували по Його відході, бо Він їм пішле Духа Свята, Духа Мудрости, Духа Утішителя. «І ось я зійшо на вас обітницю Отця Могого; ви ж пробувайте в гóроді (Єрусалимі), поки не зодягнетесь силою з висоти» (Лк. 24, 48).

Зближався час розлуки. Востаннє збирає Христос Своїх Апостолів і йде з ними на Оливну Гору, на місце, звідки зачалися Його страсти. Він у останнє благословить їх і зноситься на небо. Вони з болем серця глядять за ним і, хоч він зовсім зник їм з очей, вони постійно глядять в небесний простір, думаючи, що може вернеться назад. Щойно два Господні Ангели приносять їм розраду: «Мужі Галилейські, чого стоїте й дивитесь на небо? Сей Ісус, взятий від Вас на небо, так прийде, як ви виділи Його сходячого на небо» (Діян. 1, 11). І він прийде не в такім пониженні й біді, як прийшов у Вифлеємі, але прийде в славі, як цар і суддя світа. «Вертайтеся домів, де приймете силу Св. Духа й будете Йому свідками в Єрусалимі й у всій Юдеї і Самарії, аж до краю землі» (Діян. 1, 8). Покріплені на душі, Апостоли поклонились і вернулися врадувані до Єрусалиму.

Минуло 10 днів від Вознесення Христа. Апостоли з Матір'ю Божою зібралися в цьому домі, де перед 53 днями Божественний Спаситель установив Пресвяту Тайну Евхаристії.

В Єрусалимі гомінко. Вулицями міста переливаються хвилі народу. Це прибули на Зелені Свята маси паломників. Єрусалим не раз бачив такі маси прочан. На Свято Пасхи, на Зелені Свята, на Свято Кучок приходять вони зі всіх сторін і країв до Єрусалиму, щоб тут помолитись, принести жертву й зложити податок на святиню. Доми святочно прибрані й замаєні. Левіти сповіщають населення сурмами про свято. Сьогодні обходить Ізраїль пам'ятку заключення договору між Богом і вибраним народом по виході його з єгипетської неволі. Горять, димляться й здригаються синайські гори, б'ють громи-блискавиці; у стіп гори зібрався дряжачий зі страху жидівський народ. Дається чути грімкий голос; це Господь-Ягве оголошує вибраному народові відвічні правди-заповіді й передає Мойсєєві 2 скрижалі з 10 Божими заповідями.

Прекрасна днина; сонце залило своїм сявном Єрусалим. Перед єрусалимською святинею зноситься дим із жертівника. Несуться молитви, лунають пісні левітів в супроводі органів, кимвалів, гарф, флетів, сурм, піщал та тимпанів. Єреї відчитали договір заключений між Богом і Ізраїлем на горі Синай.

Нараз дався чути якийсь шум, мов би недалеко надтягаючого гурагану, чи самуму, що не знати, чи він валиться з гір Лібанону, чи котиться по пісковій пустині з Арабії-Петреї. Під цей шум все повиходило, що остало в хатах, навіть заспані сторожі на міських мурах повиходили зі своїх кривок, щоб подивитись на небувале явище. А ось, недалеко горбка Мореї, на узгір'ю, над одним домом уносяться вогні, а дім не згорає. Маса людей прямує туди. І щож видно? Замість згарища по хаті, бачать люди цілу хату, а в ній Божу Матір і Христових Апостолів. Над ними всіми уноситься вогненне полум'я в виді язиків. Товпа дивується тим більше, що чує, як Апостоли, ці невчені рибалки, митники говорять різними мовами. Тоді Петро забирає слово й пояснює цікавим це надприродне явище. Він навчає, що Христос, цей, що його синедріум засудило на смерть, воскрес, взнісся на небо й сьогодні зіслав на них Святого Духа. Палка, переконуюча промова-проповідь св. Петра увінчалася превеликим успіхом. 3000 душ прийняло відразу Христову віру. І ця хвиля — це хвиля народження Христової Церкви, що Її Спаситель заложив, організував і Святий Дух своєю силою скріпив. Сталося це, що вже заповів — між

іншими пророцтвами про Святого Духа — пророк Езекиїл: «І вам дам у нутро могого Духа й учиню, що будете по заповідях моїх ходити й мої постанови зберігати й їх виповняти» (Ез. 36, 27).

Від цієї хвилі вже непомітне хитання Христових учнів. Вони вже не втікають, не скриваються, а з відвагою проповідують Боже слово, не тільки жидівству, але розносять божественну науку по всьому світі. Їхні уста не перестають навчати й визнавати Христа навіть на циркових аренах, на стовагах, на хрестах; всюди проповідують вони слово істини, готові й раді йти на смерть. Для них одна мета — сповнення наказу Христа: «Ідьте і учіть всі народи й хрестіть їх в ім'я Отця й Сина і Святого Духа й навчайте їх берегти все, що я вам заповів» (Мат. 28, 19—20). Силу до цих великих діл і геройських жертв давав їм Святий Дух, це джерело Життя й Любови.

Дорогі Браття і Сестри!

З Катехизму знаємо, що Святий Дух — це третя Божа особа; це любов Бога Отця до Бога Сина й навпаки Бога Сина до Бога Отця. Ми бачили, яка велика зміна наступила в Апостолів по зісланні на них Святого Духа. Св. Дух запалив їхні серця полум'ям любови, освітив їх розум, скріпив їхні сили. Він зійшов на них у виді вогняних язиків. Вогонь — це символ, це знак любови, що горить в серці, очищує його, спалюючи все погане. На провесні лежать по закутках та ровах маси брудного снігу та леду. Але ось незабаром повіє теплий вітер, впаде чистий дощ і змие всю скверню на землі. Усе зазеленіє й на землі відновиться прекрасне молоде життя. Нераз ми чули, як то кольоністи, що поселяються в пралісах, мусять ліси випалювати. Спочатку вирубували тільки й викорчувували, але в короткому часі — хабаззя знову відростало, а всякі плази й насікома розгнізджувалася між корчами. Тоді кольоністи мусіли запалювати ліс; шойно на такій, перемішаній з попелом, землі можна було розводити господарство. Так очищує вітер, сонце й вогонь землю від всякої скверні. Так само Дух Святий очищує вогнем любови людські серця, якщо вони готові й радо Його приймають. Така велика сила любови. З життя знаємо, як це мати з любови до своєї дитини, життя віддає, як друг за друга вмирає, як сотні й тисячі людей з любови до ідеї віддають своє життя. Жадна сила не в силі цього зробити. Одинока тільки — любов! Тим більшу силу має любов, скріплена й зіслана Святим Духом. Через таку любов стаються людські тіла святиною Бога. Св. Павло в I. листі до Коринтян говорить: «Хіба не знаєте, що тіло ваше храм Святого Духа, що (живе) у вас, котре маєте від Бога...» (Кор. 6, 19).

Святий Дух просвічує розум: Він рядить Христовою Церквою від її заснування. Він зберігає і стереже її від блуду. «Подобалося Св. Духові й нам» — так починається рішення Собору Апостолів у Єрусалимі. Любіть же святу Церкву, на чолі якої стоїть Намісник Христа на землі. Він, і всі з ним злучені єпископи й єреї, ці наслідники Апостолів та їхніх учеників, голосять вам св. Євангеліє, правдиве Боже слово: Вони проповідують вам науку Церкви св. Духа. Тому приймайте їхні слова з вдячністю і вітвертим серцем, а святий Дух буде Ваші серця запалювати своєю любовю, буде своїм могутнім подувом-вітром-бурею відганяти всяку небезпеку гріха, відганяти всякі пристрасти та буде їх зрошувати своєю благодатю. Тоді в ласці Божій будете рости на правдивих дітей Божих, наслідників небесного царства.

Тому звернімся тепер і звертаймося все, Дорогі Браття і Сестри, з усердним проханням, з гарячою молитвою до Святого Духа, до того Джерела Мудрости, Життя й Любови. Молімся до Нього: «Царю Небесний, Утішителю, Душе істини, іже вседі сий і вся ісполняй, сокровище благих і життя подателю, прийди і вселися в ни, і очисти ни от всякія скверни і спаси, Блаже, души наша».

Прийди, Душе Святий, і вселися в усе людство й в наш нарід, щоб вони пізнали Твою Правду й жили за нею.

Прийди й вселися в князів і єреїв Твоїї Церкви, щоб вони прямували народи в туземній мандрівці-боротьбі до небесного царства.

Прийди й вселися в наш многострадальний народ; дай йому сили до праці на рідній землі, скріпи сили його характеру, щоб він мужно й відважно стояв на сторожі Твоїї, Божої Правди й правди своєї землі; про-світи його розум і розум його провідників, що він міг вийти з недолі-хаосу, на ясний шлях до кращого майбутнього. Святий і Преблагий Душе! Вселися в нашу молодь, щоб вона жила чесно й характерно, щоб во-ца стала сіллю нашої прегарної й багатой землі, запорукою кращого врожаю на ній. Очисти нас від всякої скверни! А сквернь в нас велика: страшне розбратання, взаїмна ненависть. Прийди, Душе Святий, і роздуй вогонь любови, щоб вона спалила своїм полум'ям всю братню незгоду, і обопільну ненависть. Розвій своїм чистим подувом залишки недавніх незгод, пор-ахунків і політиканства. Царю небесний! Освіти нас і зішли на нас в цей грізний і рішачий час мову братньої любови й згоди й спаси й помилуй нас в годині смерти, коли душа залише наше тіло, помилуй і спаси нас в хвилі Твогого Суду, справедливого, але й страшного. Амінь.

Благословеніє Господне на вас, того благодатію і чоловіко-любієм, всегда нині і присно і во віки віков. Амінь.

Дано в Берліні, дня 5. червня Р. Б. 1943.

о. Др. Петро Вергун
Апост. Візитатор.

Поручається Всеч. Духовенству прочитати Послання вірним на праз-ник Сошествія Св. Духа, або неділю по празнику.

Послання

Апостольського Візитатора

Кир Петра

до Українців-католиків візантійсько-словянського
(гр.-кат.) обряду у Великонімеччині.

Дорогі во Христі Браття і Сестри!

Через непослух прародичів попало людство в тенета злого духа. Прокляття затяжило над землею. Однак Милосердний Господь постановив людство врятувати. На світ мала прийти жінка, щоб зломити царство сатани, а його самого вбити. Через першу жінку було людство запродане гріхові й сатані, а через іншу сильну, св'яту жінку прийшло для світу спасіння. Сам Господь говорить до змії, скусителя нашої праматері Еви: «І положу ворогування між тобою (сатаною) і жінкою (Пр. Д. Марією) і між насінням твоїм і насінням її; вона зітре тобі голову.» (Бит. 3, 15).

Чим більше зближався прихід на світ обіцяної жінки, тим ясніше виступав в старозавітних пророцтвах її образ. Пророк Ісаїя вже докладно говорить про неї. Він називає її непорочною дівцею з сімени Давидова. «Діва зачне й породить сина, й дадуть йому ім'я Емануїл» (Іс. 7, 14). «І явилось велике знам'я на небі» — так читаємо в св. Письмі — «жінка зодягнена в сонце, а місяць під її ногами, а на її голові корона-вінець з дванадцяти зір» (Об'явл. 12, 1). «Вона є славою Єрусалиму, втіхою Ізраїля й честю нашого народу» (Юдт. 15, 10). А ця Діва, ця жінка — це майбутня Матінка Божа. З її народженням вперше був переможений сатана. Вперше прорвано ланцюги, якими він тримав сковану землю, а пекло задримало в своїх нетрах. Матінка Божа прийшла на світ непорочна, без первородного гріха й тому сатана не мав до неї приступу; і тому вона перша з людей перемогла його.

Згодом надійшла «повнота часу». Пречиста Діва Марія породила Божого Сина Ісуса Христа, Спасителя світу. Вона його кормила, ростила, доглядала, охороняла від всякого зла. Вона стала його сильним покровом не тільки в Вифлеємі, не тільки підчас утечі до Єгипту, але й підчас його дитячих літ,

підчас його укритого життя в Назареті. Але навіть як Христос виступив прилюдно зі своєю божественною наукою, підчас його місійної мандрівки по св. Землі, підчас навчання людства, Вона часто-густо йшла в слід за ним. Її материнське око спочивало на нім і слідило за його ворогами, котрі мов тінь його ходили за ним. Він знає про це й платить своїй матінці любов'ю за любов. Ту синівську вдячність показав він прилюдно першим своїм чудом в галилейській Кані. Хоч ще тоді «не прийшов його час», він на її прохання перемінив воду в вино. Що за вдячність найкращого сина найліпшій ненці!

Її материнське серце радувалося й сумувало з ним. А суму-горя було в неї більше ніж радости, від коли він залишив Назарет. Її серце, пробите сімкратним мечем, кривавилося постійно. Вона знала, що його чекає. Вона тремтіла на саму згадку його мук та його смерти. Але Вона мовчала. Вона все «раба Господня буди мні по глаголу Твоєму». Її уста постійно шептали «да будет воля Твоя». Вона ж була цим вибраним знаряддям, тою святою посудиною, щоб причинитися до спасіння світу. А коли її возлюблений син повис між небом і землею на хресті, на горі Голгофті, відвернений лицем від Єрусалиму, відвернений від злобного народу, а звернений на захід до моря, щож Вона тоді натерпілася страдна мати, стоячи під хрестом, хоч з любови до свого сина й повторяла слова святого Письма: «Хто ж мені дозволить, щоб я померла за Тебе мій сину» (2 Цар. 18, 33), бо Вона й дійсно була б з найбільшою радістю пішла на смерть, то проте, щоб лиш тільки охоронити людський рід від пекельної загуби, Вона погодилася з Його смертю й її дроячі уста постійно повторяли: «да будет воля Твоя». І за цю велику любов до нього, за всі її труди від колиски аж до смерти, Син Божий відплачується своїй матінці найбільшою заплатаю, яку він міг її дати: материнством людського роду. Словами до св. Йоана: «це мати твоя», а до неї: «це син твій» Він припечатав святий нерозривний договір між чоловічим родом і небесною Матінкою на вічні віки.

Як бачимо, дорогі Родимці, Матінка небесна й наша мати охороняла Христа Спасителя, носила його на своїх святих раменах; від тої хвили несе Вона й нас усіх, як членів Його містичного тіла, Його святої церкви, й охороняє як своїх дітей під своїм смофором. А коли Христос помер, то по першому страсі, розбриті апостоли стали заходити до Божої Матінки. Вона їх охороняла в своєму домі, а коли треба було їм моральної й душевної піддержки, то Вона кріпила їх, а коли треба було щось важніше вирішити, то Вона давала пораду. До Зіслання св. Духа, Вона в кожному положенні була надійним захистом, сильною охороною апостолів і Христових учеників. А коли вони стали писати св. евангелія, то хто ж міг їм най-

більше як не Матінка небесна розповісти про їхнього вчителя. Бо коли ріс і жив Спаситель на землі, то Вона через 33½ року все «ховала в своє серце», а вони були з Христом найбільше 3½ року. Вона по Вознесенню Спасителя, як за життя так і по її Успенню, побіч св. Тройці і св. Євхаристії, стала центральним пунктом християнства; стала його прибіжищем, стала його покровом.

Старинні греки й римляни виявляли матер'ям визначних полководців, а головню визволителів від ворогів велику почесть. Тим більшу почесть став виявляти християнський світ Матінці свого Спасителя. Св. Отці церкви радо порівнювали її з визначними жінками старого завіту, Вона краща як Естера, а сильніша як Юдита, що зрятували вибраний нарід. Вона сильніша як махавейська мати, бо Вона приготувляла вже від початку свого сина на хресну смерть і Вона стояла під хрестом, як він кривавився й умирав. А коли дехто з блудних учителів в перших часах християнства посмів виступити проти Пречистої Богородиці, то вони зараз ставали як найрішучіше в її обороні.

Найбільше причинилися до поширення почитання Матінки Божої та закріплення за нею її божественного материнства та дівочої непорочности святі Отці, як: Атаназій, Василій Великий, Григорій Назіянський, Єфрем Сирийський, Іван Дамаскин, Іван Золотоустий, Кирило Александрійський й багато інших. Св. діякон Єфрем Сирийський, ця «гарфа св. Духа» прибрав почитання Пречистої Диви Марії в поетичні стихи. Отсе його лиш одно коротке славословіє ярко з'ясовує її велич: «Непорочна, чиста царице всесвіту, надіє розпукою обнятих, наша найясніша пані. Найбезпечніша пристане для корабельних розбитків, потіхо світу, всіх спасіння! Під крилами твоєї любови й милосердя, стережи й хорони нас!...»

Вже в катакомбах зустрічаємо признання цієї вдячності супроти Марії. А коли християнство вийшло з підземель, з катакомб, і могло вільно розвиватися, то протягом цілих віків аж по сьогоднішній час ціла плеяда малярів, різьбарів, архітектів, різних майстрів, визначних письменників, старалася дати в своїй творчості найдосконаліші вислови безмежної пошани для цієї, що породила Спасителя, що «засіла над херувими і серафими», та влити в форму матерії або слова свою вдячність для Божої Матері, щоб тим чином збільшити її славу й почитання. Церква признає різні празничні дні як свята для почитання Марії та вводить для прилюдного її вшанування: акафісти, молебні, майські вечірні тощо.

Акафіст в честь св. Покрови мав скласти царгородський патріарх Сергій з вдячності за чудесну оборону Царгороду (636 р.) від «Руси» — то є від наших українських предків, що через Чорне Море часто робили походи на Візантію й наводили своєю войовничістю страх на ту в тім часі могутню імперію. Перший раз співали його в царгородській церкві на Влахернах. Не дивлячись на те, що почитання свята Покрови Божої Матері дуже поширилося з того часу, рішила церква щойно в 911 р. ввести те свято як празник. А причину до того дав вибух лютої зарази в Греції, а з окрема в Царгороді, що страшенно косила населення. Люди гинули як мухи, сотками й тисячами, встелюючи вулиці, площі та доми. Ніхто не думав більше ні про працю, ні про поживу, ніхто не дбав ні про себе, ні про найближчих. Все опустило руки й з тривогою дожидало своєї черги, коли чорна гостя накриє його своїм серпанком смерті. Здавалося, що смертній косивиці не буде кінця...

В такому страшному душевному пригнобленню народ став шукати рятунку в молитві до Всемогучого Бога й до Пречистої Матінки. День і ніч люд залягав Божі церкви й благов плачно Божого милосердя і пощади від лютої смерті. І Господь вислухав його молитви: 1. жовтня на всеночнім у вже згаданій церкві, де переховувалася риза Богоматері з омофором, завітала Пречиста Діва Марія. Св. Андрей (Юродивий задля Христа) та його учень, Еліфаній, бачили, як Матінка небесна, помолвившись перед престолом, взнеслася, зняла зі себе ясносяйвий омофор, розпростерла його над молочимся народом в церкві. Й від тої хвилі страшна попешть вигасла!

З глибини вдячного серця постановив народ цей день Божого чуда величати рік-річно й так установився празник св. Покрови.

Бож справді Вона наша охорона, Вона прибіжище наше, Вона наше заборело проти спокус і гріхів, Вона наша могутня Покрова. Вона — зізда морська (maris stella), що світить на тім темнім падолі сліз, на тім бушуючім морі, на котрому розбурхані хвилі мов лушиною з горіха кидають нашим житейським човником. А св. Бернад, сивнений любов'ю до небесної Владичиці, кличе: «Коли ти свідомий, що ти в повені світу більше киданий бур'ями, ніж по землі ходиш, не відвертай своїх очей від сяйва цієї зорі, як не хочеш, щоб тебе похолонули хвилі. Як бурі покус підносяться, як окружений ти підводними порогами-скелями прикростей, гляди на зорю й клич «Маріє!». Як почнуть кидати тобою хвилі зарозумілості, честилюбивості, клевети й заздроси, дивися на зорю, клич «Маріє!». Як гнів, захланність або змисловість напірають на твій життєвий човник, гляди до Марії! Якщо ти ізза великості тво-

їх злочинів одурманений, ізза погані твого сумління завстиджений, страхаєшся строгости засуду й починаєш потонати в глибині розпуки, пам'ятай на Марію! В небезпеці, в прикростях, в клопотах пам'ятай на Марію! й клич «Маріє!». Нехай це ім'я не зникає з твоїх уст, з твого серця». Даліше кличе св. Бернад: «Від віків не чувано, щоб Ти опустила когонебудь, що під Твою покріву прибігає, Твоєї помочі благає і Твого заступництва просить». І справді від віків виедноувала і виедноє Божа Мати в свого Сина благодати. Скільки ж то по всьому світі різних чудотворних місць, де Мати небесна в надприродний спосіб уділяє помочі просячим у неї діточкам! Скільки ж то пожертв-девоціоналій, часом пречудної роботи, безмежно коштовних, украшає вівтарі цих святих місць, або образи самої Богоматері по цілому світі.

Нащо ж вас далеко вести, дорогі Родимці? Заведу вас думками в наш рідний край! Не знаю, чи є другий народ, що мав би стільки церков і каплиць в честь Святої Заступниці — стільки відпустових місць, як наш. Згадаймо хочби: Гошів, Грушів, Зарваницю, Жидачів! А скільки пісень зложив він в її честь! Скільки капличок і статуй Матері Божої прикрашує не тільки оселі, але й поля та пільні дороги, а навіть гірські полонини і темні звори Карпат. Безліч ікон Богоматері, з котрих багато має велику історично-мистецьку вартість, безліч пісень в її честь, які підносять душу й до глибини зворушують наше сумління, велика скількість легенд про її поміч нашій батьківщині у хвилях нещастя і всенароднього горя є доказом, що почитання Пресвятої Диви ввійшло в кров і кості дітей України.

Кому ж не знапа прекрасна пісня в честь Матінки Божої з Підкаменя коло Бродів: «Пречистая Діво, Мати руського краю...», або цієї зворушливої пісні, що повсталала в народі, проте, як то Вона показалася (1260 р.) вівчарам на горі і як то з того місця, де Вона діткнулася своєю божественною стопою, витриснула цілюща вода. Або хто не чув пречудної пісні про Матір Божу, котра в 1675 р. врятувала від турків почаївський монастир. Здавалося, що монастир пропав; що турки його отот здобудуть. Монахи Василіяни зібралися на молитву і співали акафіет в честь Диви Марії. І от тоді, появилася на небі Матінка Пречиста, простерла свій білий омофор над монастирем і як в пісні говориться: «кулі хватала, турків вбивала» і відвернула від нього неминучу загибель.

З вдячності за це св. Отець Папа римський велів, 1. травня 1773 р. увінчати почаївську ікону золотою короною. Москалі забрали цей монастир уніятам у 1831 р. Монахи заховали тоді чудотворну ікону і в Почаєві залишилися тільки її копія по сьогодні.

Наше славне козацтво почитало особливо св. Покрову і на Січі збудувало церкву в її честь. Скільки разів «Запорозьке Низове Військо» виходило в похід, або повертало з походу, клонило воно свої коліна перед образом св. Покрови, украшеним незмірними багатствами в золоті і жемчугах. Цей образ зустрічається майже в кожному історичному підручнику; він представляє св. Покрову з піднятими руками, в долині під її стопами клейноди запорозьського лицарства, а по обох сторонах клейнодів — запорозці, що заносять свої мольби до Божої Матері. Підчас касування Січі 1775 р. москалі зруйнували не тільки її саму, але й січову церков. На тому місці заснувалося село Покровське.

Також хочу навести, що славна ікона Богоматері в Ченстохові також наша. Коли князь Володимир Великий повінчався з грецькою царівною Анною, то вона принесла йому цю ікону в придане з наміром, щоб Мати Божа скріпила християнство в українському народі, який в 988 р. прийняв Христову віру, і щоб Владичиця Небесна прийняла під свій омофор княжу династію, всю її країну й підданих.

Цю ікону, що стала найкращим жемчугом української землі, нашої батьківщини, почитав князь і смерд (вільний селянин), дружинник і закуп (невільний селянин), вояк і купець, багатий і бідний. . . Цілі маси линули до нею освяченого місця, щоб просити милосердя, помочі, захисту, або подякувати за одержану ласку. Згодом, коли татари щораз більше загрожували Україні, перенесено цю ікону в безпечніше місце, в Західну Україну, до міста Белза. В 1377 р. поляки разом з мадярами, перемогли нашого князя Юрія, забрали багато дорожніх цінностей з його замку і з церков, а між ними й ікону, яку примістили в монастирі о. о. Павлінів в Ченстохові.

Наслідник Володимира Великого, його син Ярослав Мудрий, з великої вдячності за розгромлення під самими мурами Києва в 1037 р. грізної орди печенігів, віддав цілий український нарід в особливу опіку Божої Матері й на місці своєї перемоги побудував «Золоті Ворота», на котрих зносилася церква Благовіщення, покрита золотом бляхою. Й ви, Дорогі Братя і Сестри, пригадуєте собі, як 1937 р. обходили ми з цього приводу 900 літний ювілей!

І тому ми, українці, можемо бути горді на цю пошану Божої Матері, яку виявляє весь наш народ. На всіх наших землях глибоко закоріненний культ Пречистої Діви Марії, цариці України!

Людство мусить дякувати Всевишньому з глибини серця, з глибини своєї душі, що він дав йому таку сильну помічницю і опікунку. Що почали б ми без Небесної Матері? Як перейшли б ми через наш життєвий шлях, завалений перешкодами, горем, терпіннями й небезпеками, що чигають на нас на кожному кроці й зводять нашу мандрівку часто на манівці? Як перемогли б ми спокуси й наслідки прокляту гріха, що ляг на нашій землі задля гріху наших прародичів? Чим кермувалися б ми в пітьмі житейської суєти, що налягає на наше щоденне життя як чорна хмара, заслонюючи нам вид на остаточну ціль? В кого шукали б ми потіхи, щоб впавши духом знова могли піднятися до ясних височин?

Всюди і завжди в таких випадках нашою надією є — Пречиста Діва Мати, наша Небесна Заступниця, що й сама була колись людиною та переболіла тут на землі найбільше горе, яке тільки може переболіти любляча мати — смерть свого найдорожчого Сина на хресті, при знущанні, глузуванні й насмішках засліпленої, роз'яреної юрби. Вона як «ясная зор'я» світить нам над земною хуртовиною і вказує нам правдивий шлях — «путь праведних», а її молитва перед Богом спасає і найбільшого грішника з глибин розпалілого моря. Вона наша охорона, Вона наше прибіжище, наша найбільша надія, Вона наше забороло проти всіх спокус і гріхів. Вона наш могутий покров і захист. Хто тільки з повною вірою піддасться під її опіку, Вона не відмовить нікому помочі!

Св. Августин, роздумуючи над тією правдою, закликав в одушевленні: «О найласкавіша Дівце Маріє! Від віків не чув ще ніхто, щоб Ти опустила кого, не вислухавши, коли він віддається в Твою опіку». Запам'ятайте ж собі ті слова, Дорогі Братя і Сестри, і поступайте після них!

У всіх ваших душевних і тілесних потребах звертайтеся до Матінки Божої, а як ви обтяжені гріхами, то Вона вас заверне на шлях поправи. Скільки то грішників завдячує Матінці Божій своє навернення, а скільки з них зачислила вже св. церква поміж святих!

Отже ж, Дорогі Братя і Сестри, не переставайте молитися до Матінки небесної, підносьте до неї свої руки, благайте в неї щастя й здоров'я для себе й для своїх найдорожчих, для своїх найближчих. Просіть також кращої долі для свого многострадального народу. Благайте, щоб Матінка Божа, Цариця України «во время всенародної скорби і злообстоянія» захоронила його від всього зла, від заглади, що сунеться на його землі від Сходу. Просіть в неї милосердя, щоб Вона відвернула руку караючу нас за всі наші провини. Як колись Мойсей своїми молитвами й постом відвертав Господній гнів, бич

Божий, караючу руку від вибраного народу, так відвертає її і Матінка Небесна своїми молитвами, своїм заступництвом від нас, своїх діточок. Засилайте свої горячі мольби, благання до Христа Спасителя через Його Матінку, а Він її вислухає, Він нічого не відмовить своїй Ненці небесній, про що Вона Його тільки просить. Про цю її поміч, її покров вже не раз переконався наш нарід протягом свого історичного існування. Будьте певні, Вона не відмовить своєї помочі, Вона вислухає Ваші мольби. Вона ж надто дорожить вами як своїми дітьми, Вона ж бачила, яку ціну крові й смерті мусів заплатити її Син за нас усіх, за наші безсмертні душі. Будьте її вірними діточками, любіть її Сина, Її саму цілим серцем, цілою душею, сповняйте свої обов'язки, як релігійні, так і щоденної праці на цих місяцях, при цих варстатах праці, де вас поставило Боже провидіння. Захуйте рівновагу духа! Не бійтеся! «Я з вами по всі дні до кінця світа» (Мат. 28, 20) — так говорить Божественний Спаситель. Отже ж не бійтеся, будьте бадьорі! Вам нічого не станеться. Без волі Отця небесного вам не спаде волосочок з голови. ... «бо всі волоски є числені на вашій голові» (Мат. 10, 30). Вповайте на Матінку Божу і знайте, Дорогі Братя і Сестри, що, де є Мати Божя, там є Її Син, Ісус Христос. Вони Обоє нерозлучні, Вони нероздільні! Все просить помочі, а Вона буде все вас охороняти від всякого лиха. Тоді не будуть нам страшні буденні прикrostі, тоді не будуть нас страхати ні гудки серен, ні зловіщий шум бомбовиків, ні гук розриваючих бомб та гарматних і скорострільних стрілен. Тоді й смерть не буде нам страшна, бо Матінка Божя й сам Спаситель будуть біля нас! Дорогі Братя і Сестри! будьмо ж тільки вірними й добрими дітьми Марії, а небесна Матінка, Свята Покрова покрий нас всіх «чесним своїм омофором» і охоронить нас від всього лиха-горя. Вона вестиме нас через туземну долину сліз в Божому благословенні й заведе нас, коли скінчиться ця туземна мандрівка, до вершин небесних, до теремів Божих, до сяйва негасимого, до щастя вічного! Амінь.

Благословеніє Господне на вас, того благодатію і чоловіколюбієм, всегда нині присно і во віки віков. Амінь.

Дано в Берліні, дня 11. жовтня Р. Б. 1943.

о. Др. ПЕТРО ВЕРГУН,

Апост. Візитатор і Адміністратор.

Поручається Всеч. Духовенству прочитати Послання вірним в одну з неділь по празнику Св. Покрови.

Пастирський лист

Апостольського Візитатора й Адміністратора Українців-католиків візантійсько-слов'янського (гр.-кат.) обряду в Великонімеччині Кир Петра до духовенства і вірних.

ПЕТРО

Божою Милостю і Благословенням Апостольського Престола, Апостольський Візитатор і Адміністратор у Великонімеччині.

Всечесному Духовенству і Вірним мир о Господі і благословенство.

Дорогі во Христі Браття і Сестри!

В цьому пастирському посланні хотів би я звернути Ваші думки на важну святу Тайну Супружества, на обов'язки, що їх подружній зв'язок накладає, та на потребу морально-релігійної підготовки до супружого стану.

Після сотворення наших прародичів, спочивало Боже благословення на цьому першому подружжі в раю. Сам Господь оснував подружжя, як життєву спільноту й обдарував його чудесними благодаттями. Супружжя має не тільки співділати в Божому ділі Сотворення, продовжуючи і підтримуючи існування людського роду, але воно само освячене Божою ласкою, має вести в купі з природним життям — життя Божої ласки, наприродне життя з Богом. Ви знаєте, як первородний гріх старався цей високий плян Творця в прекрасній його одноцілості знівечити. Людина звільнилася з безпосередньої Божої опіки, в гріхах сперлася тільки на себе саму, знищила в своїй душі і в душах нащадків життя Божого дитинства, як теж природні сили і природний пор'ядок. Так стратило подружжя свою райську чистоту і сталося іграшкою людських пристрастей. Колись в раю одноженство — тепер настало многоженство. Хоч на ньому спочивав

ще відблиск первісного Божого благословення, було воно вже так звиродніле, що щойно і тільки сам Син Божий, Ісус Христос, міг його в його божеській красі і чистоті знову відновити.

Дорогі Браття і Сестри! Людина може в своїй безбожній гордості бунтуватися проти Божого пор'ядку і Божих законів, але відвічних плянів вона не в силі знищити. Христос відновив ще величніше плян Творця що до супружжя, підносячи його до висоти св. Тайни. Читаємо у св. Євангелії, як то раз фарисеї приступили до Христа, щоб Його спокусити й на пробу виставити. Вони запитали: чи годиться чоловікові розбодитись із жінкою своєю за всяку вину? Він же, озвавшись, рече їм: Хиба ви не читали, що хто сотворив чоловіка і жінку, сказав: тому покине чоловік батька і матір, та пригорнеться до жінки своєї й обоє будуть одно тіло. Це не буде більше два тіла, тільки одно; що Бог злучив, чоловік нехай не розлучує. Вони йому відповіли: Чому ж Мойсей велів давати жінці розвідний лист і відпустити від себе? Христос на це: Мойсей дозволив вам відпускати ваших жінок задля жорстокости сердець ваших; на початку не було цього (Мат. 19, 3—9). В очах Спасителя являється тому супружжя високим знаком ласки, образом сполуки Бога з самим людством. Під образом нерозривного супружого зв'язку представляли пророки одність Бога з відкупленим людством. Бог — жених душ, відкуплених Божих дітей. Тому і прийшов Ісус зі своїми учнями на весілля в Кані. Там зачав Він свою діяльність, як Месія, і там на весіллі доконав першого чуда. По словам св. Івана Хрестителя — він правдивий Месія-жених, що провадить душі на вічне весілля, до дому свого Вітця (Ів. 3, 29). Тому теж і закінчується об'явлення Нового Завіту прекрасним образом церкви, як молоді Божого ягняти і святого вічного весілля Спасителя зі своєю церквою (Об. 21, 1—3).

Дорогі Браття і Сестри! Щойно на основі науки і слів Спасителя розуміємо ми строгі зобов'язання, що Він їх пакладає на супружжя. Супружжя є не тільки сама умова суспільно-

громадського характеру, воно є — що більше — святою Тайною. Попробуємо це краще зрозуміти. Ви знаєте, що кожна св. Тайна скріплює душі тих, що її приймають, Божим життям освячуючої ласки, або це життя помножує. Св. Тайна Супружжя означає не тільки благословення Церкви для жениха і невісти; вона не є теж тільки уділюванням особливої помочі Божої ласки для сповнення тяжких супружних обов'язків. Само собою — це все теж; Церква благословить супружний зв'язок і Бог уділяє в святочній хвилині, коли обоє перед Його престіл приступають — цю саму поміч ласки і свою опіку. Але це не вичерпує прегарної повноти таїнствених ласк. В першу чергу надає Бог обом душам супружого зв'язку невичерпане, Боже життя. Він злучує їх обоє, коли Він себе самого їм жертвує, а їхню природню любов робить тривким середником до спасіння.

Ви знаєте, мої Дорогі, що молодята самі собі взаємно уділюють св. Тайну супружжя. Церква благословить і освячує супружний зв'язок, але вони самі св. Тайну собі уділюють і самі її приймають. Коли молода і молодий стоять в церкві перед престолом Всевишнього у благословенній хвилині і складають присягу, тоді жених невісти а невіста женихові уділяє св. Тайну Супружжя. Що це значить? Це означає, що вони обоє себе Христові жертвують і помножують в себе взаємно Боже життя. В кожній св. Тайні жертвує себе сам Христос; в св. Тайні Супружжя — природня зв'язь обоїх супругів має бути взаїмним жертвуванням себе Христові, однією однією в Христі.)

Св. Павло висловлює прекрасно цю думку в листі до Ефесян: Супружжя, це одна велика тайна в Христі й в Його Церкві (Ефес. 5, 32). Апостол народів бачить в супружому зв'язку реальну й глибоку спільноту між Христом і Його Церквою. Чоловік і жінка повинні щораз більше вглублюватися в Христа і себе взаїмно освячувати в життєвій спільноті. Це, що вони раз при престолі ділають, а саме, себе взаїмно в Христі освячують, повинно діятися стало в їхньому житті. Їхнє ціле життя, їх радощі і болі, їх спільні клопоти, їхня

тривка і стала любов має бути жертвуванням себе в Христі. Так теж пояснює Папа Пій XI., що подружжя — це стало діюча свята Тайна, яка розвивається протягом цілого подружнього співжиття.

Звідси теж і зрозуміємо ту велику гідність християнського мужа. Він має — як це св. Павло в листі до Ефесян говорить — як голова родини представляти самого Христа. Його любов до своїх рідних має бути любов'ю Христа. Ви, мужі любіть ваших жінок так, як Христос полюбив свою Церкву (Еф. 5, 25). Тому чоловік мусить через сталі сповновання своїх обов'язків, через вірність і послух Божим заповідям щораз більше злучуватися в молитві і жертві з Христом. Він повинен пам'ятати, що Бог повірив йому безсмертні душі його жінки й його дітей, які він має вести Божою дорогою. Він мусить бути для них прикладом; доброта і лагідність небесного Вітця мусять проміювати від нього; він повинен з глибокою пошаною хоронити і скріпляти Христове життя в душі своєї жінки і своїх дітей. Жінка зате представляє собою Церкву, що вірна і чиста звінчалася з Христом-Богом. Вона, добряча й повна любови має помагати своєму чоловікові побожною молитвою і добрим прикладом прийти до Христа й таким чином сама щораз глибше приймати в себе Спасителя. Так вже не одна християнська жінка вирівняла своєму чоловікові шлях до Христа. Бо чоловік забуває деколи серед життєвої боротьби про вищі, вічні вартості. Тоді жінка мусить йому допомогти відшукати себе самого та приблизитися назад до свого Творця й Спасителя. Як матері — доручено їй релігійне виховання і релігійну освіту дітей. Вона не може піколи забувати, що ті діти, яким вона при Божій допомозі дала природне життя, теж мають в собі, почавши від св. Хрещення, надприродне, Боже життя, яке вона, як мати, повинна плекати й охороняти.

Дорогі Браття і Сестри! Коли ми уважно приглядаємося св. Тайні Супружжя в її величі й красі, розуміємо тоді краще, чому подружній зв'язок накладає так багато обов'язків. Бог не є тираном, що хотів би людей мучити непотрібними

зобов'язаннями. Ви ж самі аж надто добре знаєте, яке це вирішальне значення має зберігання Божих заповідей, головних, що відносяться до подружжя, не тільки для релігійно-морального, але теж для природного, земського життя людства. Тільки чисте, моральне подружжя забезпечує щасливе родинне життя, правдивий добробут народу і людства. Це ж розпуста і розводи найбільше спричинилися до упадку могутньої старинної римської імперії. (Большевики в своїйому диявольському пляні, щоб знищити наш народ, — повели і ведуть в першій мірі боротьбу проти наших здорових родин. Вони знають, що там — в наших здорових, моральних родин — лежить сила нашого народу. Це лежить в найбільшому інтересі самого людства, коли Церква твердо обстоює — згідно з наукою про св. Тайни — нерозривність подружого зв'язку. Християнське подружжя — це, тривка життєва спільнота тільки одного чоловіка і тільки одної жінки. Християнський, подружний зв'язок може тільки смерть розв'язати. Навіть по евентуальнім цивільнім розводі, існує даліше освячена подружа зв'язь і жадне з них не може заключити нового церковного подружого зв'язку.

Мої дорогі, що живете вже в подружних зв'язках, пам'ятайте стало про внеслу гідність подружжя. Придержуйте собі взаїмно подружу вірність. Не нищьте собі самі того, що є найкраще в вашому подружому житті, не руйнуйте собі свого родинного вогнища невірністю, яка є негідна вас, як Божих дітей. Пам'ятайте, що сам Господь осудив в 6 і 9 заповіді гріх подружої невірности. Будьте лагідні і повні взаїмної любови, терпіть себе взаїмно і не забувайте, що ви покликані себе взаїмно освячуватись в Христі. Дбайте про те, щоб ваші діти виростили в здоровій, радісній атмосфері, яку може створити тільки гармонійне, побожне життя між подружжям, повне любови і готовости до взаїмної жертви. Передовсім мушу теж вас остерегти перед тим безсумлінним занедбуванням подружних обов'язків, що стало основним лихом нашого часу. Це — дуже тяжкий гріх — бавитися і гратися творчою силою, якою нас Господь наділив, щоб ми брали участь в ділі творення. Це є морд, вбиття невинних діточок, в які Господь Бог вдунув

безсмертні душі, це є морд, за який Господь тяжко карає, а природа мститься. Це є теж злочин супроти нашого народу. (Зігнання плоду в материнськiм лоні — це безвідвічальне, безглузде нищення здоров'я матері.) Скільки це молодих, надійних матерей сходить зі світу через цю злочинну легкодущність? Скільки то тисяч здорових, життяздатних одиниць покутують ціле життя за цей злочин. Вони не живуть повним, радісним життям, тільки колись здорові — а тепер мов людські тіні животіють, мучаться і проклинають свою долю, забуваючи, що вони самі стягнули на себе це нещастя. Злочином є теж обмежування числа дітей. Одна дитина в родині — звичайно не буде як-слід вихована. Крім того, коли таке явище стане загально поширюватися, тоді наступає т. зв. «біла смерть» народу, себто людей вмирає більше, як родиться. Сучасні народи борються з тим лихом, вважаючи його найбільшою небезпекою для майбутності людських спільнот. Це не тільки великий гріх супроти Бога і Його великих плянів, але теж і національний злочин. Коли Господь посилав вам дітей, подасть Він теж вам і середники, щоб їх вигодувати і виховати. Господь, що дбає про пільні лілії та про птаці небесні, не забуде про вас і про ваших дітей. Майте довіря до Небесного Вітця!

А ви, Дорога Молодь, що пізніше вступите в супружий стан, приготуйтеся до цього святого стану в своїй чистім і несплямленім житті. Хто в своїй молодості був вірний Божим заповідям, хто встоявся перед покусами і зберіг своє тіло і душу чистими, тому теж пізніше в супружжі Бог благословитиме. Бережіться перед тими, що хочуть вашу невинність знищити, уникайте грішних розваг, що затроюють ваші душі, не пляміть негідною книжкою, чи іншою лектурою чистого зеркала вашого серця. Шукайте вірности в Бозі, у всьому взнеслому і шляхотному, в правдивій і чистій приязні. Не заключайте легкодушно знайомств, не нав'язуйте зв'язків з тими, що не є вашої віри.

Вас усіх, дорогі Браття і Сестри, прошу — не занедбуйте ніколи ваших релігійних обов'язків. Відмовляйте спільні і

особисті молитви, ходіть що неділі і що свята на святу Службу Божу, приступайте до святих Тайн Сповіді і Причастя. Тільки одна Божа ласка може вас скріпити на вірне сповнювання ваших станових обов'язків. Без неї не можете нічого вдіяти. Тому користайте часто з нагоди, освячуйте вашу душу покаянням та покутою та зв'язуйтеся щораз більше з Богом-Спасителем у св. Тайні Евхаристії.

Хай благословить Вас Всемогучий Бог + Отець + Син і + Дух Святий Амінь.

Дано в Берліні дня 1./8. Р. Б. 1944.

о. Др. Петро Вергун,
Апостольський Візитатор і Адміністратор.

Поручається Всеч. Духовенству прочитати послання вірним в одну із слідуєчих неділь.

Пастирський лист

Апостольського Візитатора й Адміністратора Українців-католиків
візантійсько-слов'янського (гр.-кат.) обряду в Великонімеччині
Кир Петра до духовенства і вірних.

Петро

Божою Милостю і Благословенням Апостольського Престола,
Апостольський Візитатор і Адміністратор у Великонімеччині.
Всечесному Духовенству і Вірним мир о Господі і благословенство.

«Жертву за наше спасіння довершив на хресті, але розпочав її вже в яслах».

Іван Золотоустий.

ЛЮБИ МОЇ ЗЕМЛЯКИ!

ДОРОГІ БРАТЯ І СЕСТРИ В ХРИСТІ ІСУСІ!

Недавно в підземеллях ватиканської церкви св. Петра в Римі, біля його статуї тзв. «конфессію», що зображує св. Петра, як він сидить на троні, знайдено в часі археологічних розкопів саркофаг із перших століть християнства. Цікавий цей саркофаг. На його поверхні, т. є. на віку, є чудова старинна різьба. До Богоматері, що сидить із новонародженим Дитятком, прийшли з поклоном три мудрці зі Сходу із дарами для Ісуса. А на фоні цього образу видніє великий хрест.

Ця високомистецька різьба, прецінний документ старинної християнської культури, має не тільки археологічно-мистецьку вартість, але вона зясовує нам погляд на віру перших християн у Христа Спасителя і Відкупителя людського роду.

Перші Християне бачили недалеко дерев'яних ясел, також і великий дерев'яний хрест, що на ньому довершилося спасіння людства. Вони мали ясне поняття про таємницю вифлєемського вертепу і гори Голгофти. Вони зрозуміли і відчували любовю своїх сердець народження Месії і смерть Спасителя.

І між тими двома бігунами, т. є. між вертепом у Вифлєемі і хрестом на Голгофті, оберталосся усе їхнє життя.

Тому то, такою сильною і глибокою вірою горіли серця перших християн, сповнені полум'ям любови до свого Творця. Тому їхнім

бажанням було злучитися навіки зі своїм Спасителем, не зважаючи на ніякі перешкоди, страждання, переслідування за віру, муки і смерть. Вони терпіли жахливі тортури з молитвою і піснею на устах, невгнуті і незламні, паче криця.

І як ми призадумаємося над життям буттям перших християн, то мусимо признати, що нам багатьом бракує такого зрозуміння таємниці вишесемської ночі і єрусалимського гробу, яким відзначалися перні християни.

ДОРОГІ РОДИМЦІ!

Наш різдвяний піст, званий Пилипівка вже зачався. Святий це час-пора задуми і застанови над Різдвом Христовим, метою Його приходу на світ, щоб рятувати грішний людський рід. Святий цей час і для нас на підготовку нашого серця і душі на прихід Іуса. Бо наші душі і серця мають стати вертепом-яслами для Божої Дитинки.

Через первородний гріх наших прародичів, стратило людство рай. І прокляття цього гріху, чим даліше від тієї трагічної дії, тимбільше відвертало людський рід від віри у свого Сотворителя. Дійшло до того, що з часом запикло і поняття про правдивого Бога. Люде поклонялися природі, звірятам, деревам, камяним горам, та божкам, що їх самі собі робили своїми руками. Які боги, такі і люде, таке й їхнє життя. На честь богів влаштовували погани розпусні оргії, жертвували їм юнаків і гарні дівчата, та молоденьких дітей. Ніхто не дбав про калік, старців, убогих і сиріт. Дітей убивали родичі, або народжених викидали, чи продавали, як скотину. Це бувало навіть у культурних під іншим оглядом греків. Вони викидали калік і хворих, та непотрібних дітей у провалля гір Тайгетос.

Жінка стала невільницею свого чоловіка. Дівчатам ограблювано на пиррах-бенкетах їхню дівочу честь і невинність, а відтак їх убивано або продавано, як невільниць. Запанувало беззаконня, злочини, крадежі, вбивства. Законодавство викривлено до непізнання. У Римі, на приклад, за вбивство скотини, вола, осла, коня, карали судово. Зате вбивство невільника, було безкарне. По розривкових місцях поган, т. є. по аренах, цирках і колісеях, та під час бенкетів, лилася людська кров невільників, борців-глядяторів, та засуджених на смерть, що часто мішалася з кровю звірів. Римляни ж приглядалися тому з насолодою і захопленням. Їм не смакувала їжа, як не бачили крові. «Хліба і забави» «panem et circenses» бажала собі римська юрба і це стало її кличем, істотою її життя.

Невиносиме стало і соціальне положення. З одного боку безмірні багатства, а з другого бездонна нужда. Людство котилося в руїну. Надармо накликували ту і там світліші уми мудрців ста-

ринний світ до опам'ятання. Клинами, злобою а часто і вбивством відплачувалися їм за те погани.

Але усьому приходить кінець. Так із часом не тільки мудрці і невчені, та бідні, але також і багаті зрозуміли, що так далі бути не може. Щось мусить статися таке, що стрясе світом, хтось прийде такий, що вирятує світ із тієї загибілі, що в неї він нестримно летить. Таке розпучливо-безнадійне положення світу, викликало у людей песимізм, відібрало охоту до життя і гнало їх в обійми смерті через самогубство (*taedium vitae*).

Цю застрашаюче жорстоку недолю тодішнього людства, так змальовує пророк Ісаія: «Всі ми народилися, як прокажені. Вся наша праведність, наче наша сплямлена одежа. Всі ми зів'яли неначе те листя, а гріхи наші кидають нами неначе вітер». (Іса. 64, 6).

Всі ожидали приходу небуденного реформатора, що введе нещасне людство з глибокої темряви беззаконня, на ясний і щасливий шлях правди.

Одначе тільки одинокий вибраний нарід зберіг правдиву віру у справжнього Бога. Він зберігав непрестанну і радісну надію на прихід Месії, Господа Нашого Ісуса Христа, Спасителя.

Як прийшла «повнота часу», прийшов на світ Син Божий Месія-Христос, щоб відкупити людський рід, щоби парешті над злобою і ненавистю, запанувала любов і милосердя.

Христос, довго ожиданий реформатор світу, в понятті сучасних поган, зніс, скасував станові і соціальні різниці, та повернуув для всіх право стати дітьми небесного Вітця. Він заложив і оснував царство Боже на землі.

«Дитя народилося нам-син даний нам; власть на раменах Його, а імя Йому: Дивний, Порадник, кріпкий Бог, Отець будучого віку, князь миру» (Іса. 9, 6). І цей то величній Бог, що Його не в силі описати людська мова, прийняв на себе людське тіло, уподібнив себе до людей, став «Синоом чоловічим», як Його вітає пророк Даниїл. (Дан. 7, 13 і 10, 16).

А став Ісус Богочоловіком тому, щоб за нас терпіти, щоб нас врятувати і відкупити від вічного прокляття і некельної загибілі, та вивести нас на небесні височини, до вічної Божої щасливості.

Його страждання зачинаються вже в яслах Вифлеєму. Він прийняв ради нас крайнє вбожество, біду і злидні, та примусове вигнання, еміграцію на чужину. Усе Його туземне життя переповнене працею і журбою про наше спасіння, що за нього вкінці віддав серед страшних знущань і муки, тільки з любови до нас, своє життя на хресті.

Оце причина і мета приходу Месії на світ.

ВОЗЛЮБЛЕНІ БРАТА І СЕСТРИ!

Різдво Христове, що його святкуватимемо за кілька неділь є і на завжди остане святом Божого милосердя і превеликої любови в Трійці Єдиного Бога до людського роду; воно є й остане святом світла і радості в темінні журб і злиднів туземного життя; воно є і буде святом Божого правдивого миру у часі світової незгоди, та радісної надії для тих, що терплять і страждають, що двигаютъ свій важкий хрест виглядаючи по-мочі і скріплення сил.

І справді, Христове Різдво є й остане святом Божого Милосердя і Любови. Бо хоча Господь покарав в особах наших прародичів усе людство, то все таки Його милосердя і любов не забули за грішний світ. З любови і милосердя зійшов на світ самий Син Божий Ісус Христос, що народився у вертеп, умер на хресті, щоби відвернути від грішного людства караючу руку Божого гніву і принести світові Мир.

«Господь Бог так полюбив світ, що віддав свого Єдинородного Сина, щоби кожен, хто вірує в Нього, не загинув, а мав вічне життя» (Іо. 3, 6). Божий Син покинув для нас небесні світлощі і «понижив самого себе, прийняв на себе вид слуги і став подібним людям на вид, як чоловік» (Фил. 2, 7). Усе те зробив Божий Син із безконечної любови. Тому і ми полюбім наших ближніх, та змилюємось над ними. А головно, дорогі братя й сестри, покажіть ту любов словом і ділом нашим родимцям, утікачам і евакуованим із рідних земель. Прийміть їх, хоча як скромна ваша домівка. Не пускайте їх від себе з порожніми руками. Ваша хата і ваше серце хай стане для них привітним вертепом, гостинним Вифлеемом. Памятайте, що любов без діл мертва. Самий Божий Син наминає нас не забувати ніколи про любов ближнього. Він надає тій любові форму закону: «Нову заповідь даю вам, щоби ви любили один одного, як я вас полюбив» (Іо. 13, 34).

Тієї пречудної заповіді любови ми не сміємо ніколи переступити. Бо за зломання тієї заповіді каратиме нас Господь прокляттям вічних пекельних мук. Він судитиме на страшному суді всіх, що для своїх ближніх не мали серця. Як засуджені спитають: «Господи, коли бачили ми Тебе голодним, або спрагненим, або нагим або подорожним або недужим і Тобі не послужили», — тоді почують Його відповідь: «Якщо ви не вчинили цього одним із цих найменших, то і мені ви не вчинили» (Мт. 25, 44—46).

А ви, Дорогі Земляки, що щойно покинули Батьківщину, рідний край і нашли приют у німецького народу, який і самий не має місця для своїх вибомблених, та з терену воєнних дій евакуованих горожан а всеж таки прийняв вас у свою опіку, будьте терпеливі і вироzumілі на евентуальні прикрощі і недотягнення. Це ж шаліє шостий рік-буревій всесвітньої воєнної завірюхи. У Бозі

надія, що відносини налагодяться, та Ви зможете працювати і жити.

Наш побут на еміграції залежний у всім від Божої волі, і вірно, час нашої мандрівки скоротить нам тільки Всевишній. Тому ніколи не тратьмо надії на Боже милосердя. Та ж і Син Божий, по нашій нинішній термінології, йде з Небесною Матінкою і св. Обручником на еміграцію, в чужий єгипетський край де переживає і нужду і горе. Згодом вертає у рідний край, як прийшов на те час. Він сповитий пеленами, вчить нас уповати на Божу волю: «Ось Діва... породить сина і назвуть його Еммануїл, т. є. — З нами Бог» (Мт. 1, 23). І ми не тратьмо надії, не падаймо на душі, не падаймо в розпуку і зневіру, а радісно кличмо: «З нами Бог». Велухайтесь, дорогі родимці, в голос вифлеємського Дитятка, що кличе голосом найніжнішої любови: «Прийдіть до мене всі струждені і знеможені, а я упокою вас». (Мт. 11, 28).

А ви, мої дорогі брати в священстві, що опинилися поза межами рідного краю, несіть терпеливо хрест, що його Господь поклав на ваші плечі. Будьте всюди світлом і добрим прикладом для вірних, та нехай вас Господь боронить, щоб зависть вкралася у ваші серця. Не забувайте на слова Апостола народів: «Любов довго терпить, любов милосердиться, не заздрить, любов не величається, не гордиться». (I. Кор., 13, 4). Світіть добрим приміром своїй пастві, що ви її — ту і там — навіть сюди привели. «Так нехай сяє ваше світло перед людьми, щоб вони бачили ваші добрі діла та й прославляли Отця вашого, що на небесах». (Мт. 5, 16). Тямте про те, що який пастир, таке і стадо. Не смієте забувати і на те, що на чужині ви є репрезентантами нашої церкви і представникам нашого народу. Багато очей глядять на вас. Ви будете тим мірилом, що ним мірити — судитимуть чужинці наш народ. Наш небесний Учитель навчає нас і як теля — робітник і як найвищий Учитель, як маємо жити.

Не забуваймо на Його прекрасні святі слова, повні незбагнutoго глибокого чару: «Я є тихий і покірного серця». «Мое ярмо солодке, а тягар мій легкий». Скромність і покора, це велика чеснота єрея. Тому хай ті чесноти і терпеливість у всім кермують вашим життям на еміграції. Дошукуйтеся всюди волі небесного Вітця; і повторяйте заєдно слова пророка: «З нами Бог».

Гляньмо на страждучого Христа. Він і в пеленах і на хресті простягає до нас свої руки, щоб нас обняти і пригорнути до свого серця, як своїх любих учнів. Тому «скиньте на Нього-ую вашу журбу, бо Він старається про вас». (1. Петр. 5, 7).

Покиньте усі Ваші клопоти і журби буденні, мої улюблені в священстві брати. Приступіть ближче до Христа Спасителя, зложіть у Його стіп, як жертву за всі ваші провини і провини нашого народу, всі ваші страждання, тоді то почувте Його слова у ваших серцях: «І станеться в цей день, і здійметься тягар із твоїх плечей,

і щезне від тебе страх, і розпадеться ярмо з ваших рамен». (Іса. 10, 12). Тому «Горі ім'єм серця», бо «З нами Бог».

Різдво Христове є і буде святом світла і радості у темряві журби і злиднів туземного життя. Ми вже чули, яке страшне було людське життя перед приходом Месії. Тьма гріху і розпуки окутала людські душі і серця. Різдвянна ніч пробрала темінь а сонце — світло ласки і любови Божої прогнало птьму з людських умів і сердець. «Народ, що сидів в темрялі гріху і смутку, побачив велике світло (радості)». (Мт. 4, 15). І справді ця радість зачала вкрадатися в серця прибитого горем, пониженого неволею сатани, нещасного людства. Бо було і чого радіти. На приказ самого неба, звістив пастухам Ангел Господень Рождество Спасителя, а з ними й усьому світу: «Оце звіща ювам велику радість... (Лк. 2, 10).

Ясність небесна і світлість небувала залили вифлеємські гори. Ідуть убогі пастирі, із серцем повним небуденної радості, до Вифлеєму, щоб поклонитися Новонародженому. А це прекрасне, чудове ясне світло, то самий Месія. Він бо самий себе зве світлом: «Я є світло світу...». (Іо. 8, 12). Якже було не радіти пастирям, а також і тром царям-мудрцям зі Сходу. Зійшло велике світло. Прийшов Месія і вратував людство від вічної пекельної неволі.

Тому не бауємо, дорогі брати і сестри, нехай віетка про прихід празника Господнього Різдва паповнить наше серце радієним настроєм вифлеємських пастирів і мудрців. Хай осінить його світлом вифлеємської ночі, щоби більше «... темрява (гріху) не обгорнула його». (Іо. 1, 5).

І нам треба радіти. Свідомість, що ми дітьми небесного Отця, спонукує нас кликати: «З нами Бог». Чи не найбільша це для нас радість, як ми прийємо до нашого серця Євхаристійного Ісуса. Якже радісно і весело бється, стукоче наше серце до стін нашого тіла, наче б хотіло сповістити весь світ, що «З нами Бог». Чи то не радість, що ми віримо і знаємо, що як ми живемо з Христом і можемо за св. Павлом сказати: «Не я живу, а живе в мені Христос», то не тільки тут на землі, але й у небесних хоробах по нашій смерті, вічно з Ангелом вифлеємської ночі будемо співати і радіти, бо: «З нами Бог, З нами Бог, З нами Бог».

Христове Різдво є і буде святом Божого Миру підчас світової незгоди, і святом радісної надії, для тих, що двигаютъ серед терпінъ у туземному житті свій важкий хрест, виглядаючи помічі і скріплення сил.

На світі царила незгода. Перед приходом Месії розжирала людські серця розпука і зневіра. І доперва пречудний спів Ангелів при Христовому Різді: Слава во вишних Богу, а на землі мир людям доброї волі» (Лк. 2, 14.) влив у людські серця промінь цілощої надії і радості на краще майбутнє і на Божий мир, що

все обняв і все втихомирив. Застрашаюча зневіра, яка перед тим гнала розпучкою обняте людство в обійми смерті, тепер відступила місце радісній події, яка небувалим підйомом і життєвим розмахом наповнила ум і серце людей.

У своїй лебединій пісні говорить Спаситель: «Мир оставляю вам, мир мій даю вам». (Іо. 14. 27.).

Тому благаймо, возлюблені в Христі, князя МИРА, щоб по-слав мир для перемученого кривавою борнею людства і цим втихомирив наші серця, що прагнуть того спокою мира, наче квіти роси-води підчас літньої жары. Бо ніхто інший, тільки самий Спаситель Ісус Христос, може скоротити час страшеного сучасного лихоліття. Він кличе: «Просіть, а дасться вам, стукайте, а відчиниться вам». Наповніть любовю до Бога ваші серця, а знайдете мир у ваших душах. Тоді і тягар вашого хреста не давитиме вас, а протилежно, ваш хрест стане вам легкий і солодкий. Тоді ваші душі, переповнені надією на краще майбутнє, відчуватимуть наглядно приявність Сотворителя і Відкупителя світу, а ваші уста величатимуть Його словами пророка: «З нами Бог».

При кінці мого послання до вас, возлюблені братя й сестри, хочу вам ще звернути увагу, що таїнство вертепу і гробу Спасителя, кличе про рятунок і спасіння упавшого людства. Тільки Христос може піднести його з гріховних низин на небесні висоти. Тільки поворот до Христа піднесе нас усіх із упадку, та врятує світ від вічної загибелі. Це сповіщає у спі Архангел Гавриїл св. Йосифу: «... ти ж даси Йому імя Ісус, бо Він спасе своїх людей від їхніх гріхів» (Мт. 1. 21).

Згодом потверджує це й св. Іоан Хреститель: «Це Агнецъ Божий, що бере гріх світа». (Іо. 1. 36).

Боже Дитятко з вифлевемських ясел взиває вас до жертви, каяття й покути. Вслухайтесь в ці звуки поклику Месії: «Хто хоче бути совершенним, нехай візьме свій хрест, та йде за мною».

А ми грішні щоденно повторюємо ту прекрасну молитву, що її навчив нас сам Господь Ісус Христос: «Отче наш...» І там є ці глибокі змістом слова: «... і остави нам долги наша...»

А як хочете, щоб Господь простив вам ваші провини, то старайтеся очистити свою душу в св. Тайні Покаяння. Тепер на те час посту. Приступайте до св. Сповіді, жалуйте за свої гріхи, а Господь вам простить. Відкрийте широко двері ваших сердець, щоб Євхаристійний Христос, на празник Свогого Різдва, найшов у них чисті і привітні ясла. Тоді зможете і ви пожертвувати Божій Дитині ваші дари: золото, кадило і миро. Золото, це віра люблячого серця, кадило, це молитва і дитяча відданість Вашому Творцеві, а миро, це ваша жертва, ваші болі і журби і турботи та терпіння в часі бурхливого воєнного лихоліття.

Будьте певні, що Месія прийме їх, як прийняв дари від мудрців зі сходу й відплатить вам сторицею на землі і в небесній вічності.

Благословеніє Господнє на вас того благодатію і чоловіколюб'єм всегда нині присно і во віки віков. Амінь.

Дано в Берліні 1. XII. Р. Б. 1944.

о. Др. Петро Вергун
Апостольський Візитатор і Адміністратор

Поручається Всеч. Духовенству прочитати це послання вірним у найближчу неділю.

Відсканував Василь Гаранджа

